

Universitetet
i Stavanger

En regnskapsanalyse av Fagne AS

I hvilken grad påvirker kraftsituasjonen på Sør-Vestlandet regnskapet til Fagne AS?

Bacheloroppgave i Økonomi og administrasjon

Forfattere:

Alexander Moi Nilsen

Martin Håland

10. mai 2024

Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Universitetet
i Stavanger

**HANDELHØGSKOLEN VED UIS
BACHELOROPPGAVE**

STUDIUM:

Bachelor i økonomi og administrasjon

OPPGAVEN ER SKREVET INNEN FØLGENDE
TEMATISKE RETNING:

Regnskap og bedriftsøkonomi

TITTEL: En regnskapsanalyse av Fagne AS

ENGELSK TITTEL: An accounting analysis of Fagne AS

FORFATTERE (**NB!** maks tre studenter pr oppgave):

VEILEDER:

Kandidatnr:

1577

.....

1510

.....

.....

Navn:

Alexander Moi Nilsen

.....

Martin Håland

.....

.....

Ola Barkved

Forord

Denne oppgaven er skrevet våren 2024 i forbindelse med avslutningen av bachelorprogrammet «Økonomi og administrasjon» på Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger. Oppgaven omhandler fagområdet Regnskap og bedriftsøkonomi.

Gjennom arbeidet med oppgaven har vi fått muligheten til å benytte tilegnet kompetanse til å gjennomføre en studie på bakgrunn av valgt problemstilling. Vi har fått en dypere forståelse av hvordan vi kan bruke ulike nøkkeltall til å gjennomføre en regnskapsanalyse av en bedrift og hvordan interne og eksterne faktorer kan gjenspeiles i bedriftens regnskap. Vi har også fått ny kunnskap over kraftsituasjonen i Norge og hvordan nettselskap driftes.

Vi ønsker å rette en takk til vår veileder, Ola Barkved, for god hjelp gjennom arbeidet med oppgaven. Samtidig ønsker vi også å takke Aslak Moe, fungerende økonomisjef i Fagne AS, som har gitt oss verdifull informasjon og innsikt til oppgaven.

Stavanger, 10. mai 2024

Alexander Moi Nilsen & Martin Håland

Sammendrag

I løpet av de siste årene har Norge og Europa sett en stor økning i strømpriser, spesielt etter invasjonen av Ukraina tidlig 2022. Norge er delt inn i fem strømsoner med forskjellige behov og tilgang på kraft. Dette fører til at enkelte deler av landet har mye høyere strømpriser enn andre. Områdene rundt Haugalandet og Sunnhordland på Sør-Vestlandet har merket dette spesielt godt.

I denne oppgaven undersøkes problemstillingen «*I hvilken grad påvirker kraftsituasjonen på Sør-Vestlandet regnskapet til Fagne AS?*» For å svare på dette har vi gjennomført en regnskapsanalyse av nettselskapet og relevante nøkkeltall har blitt knyttet opp mot endringer i kraftsituasjonen over perioden 2016-2022. Bedriften Elvia AS som opererer på Østlandet har blitt benyttet for å sammenlikne hvordan nettselskap som driftes i ulike strømsoner påvirkes av kraftsituasjonen i landet.

Nettselskaper er monopolbedrifter og deres inntekt reguleres av staten. Dette betyr at det hvert år settes en inntektsramme som begrenser hvor mye bedriften har lov til å tjene. Hensikten med dette er at selskapene ikke skal utnytte kraftsituasjonen og heve nettleieprisene for økt fortjeneste. Prisene settes av den grunn til et nivå som skal dekke bedriftens kostnader og legger til rette for videre utvikling.

Gjennom vår analyse har vi konkludert med at nettselskapet Fagne i stor grad påvirkes av kraftsituasjonen. Den største årsaken til dette er at kostnadsbehovene som skal dekkes av inntektsrammen direkte påvirkes av situasjonen. Høyere etterspørsel i området gir økte strømpriser, noe som betyr at bedriftens kostnader ved nettap øker. Forbruket i området fører også til økt etterspørsel etter kapasitet, som betyr at Fagne må utbedre sin infrastruktur og ta opp mer gjeld. De økte kostnadene ved drift fører til at bedriften får en økt inntektsramme, noe som gir bedriften høyere inntekter.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Kraftsituasjonen	6
1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål	8
2. Om kraftnæringen	9
2.1 Begrepsavklaring.....	9
2.2 Hvordan opererer nettselskap?	10
2.3 Presentasjon av bedrifter	11
3. Teori	13
4. Metode.....	19
5. Innsamlet data	21
6. Analyse.....	31
6.1 Hvordan kan kraftsituasjonen påvirke regnskapet?.....	31
6.1.1 Inntektsrammen.....	31
6.1.2 Regnskapsmessig oppklaring	32
6.1.3 Forholdet mellom nettap og inntektsrammen.....	34
6.1.2 Anleggsmidler	36
6.1.3 Utviklingen i inntekter og resultat.....	38
6.2 Hvilke forskjeller kan vi se på nettleieselskaper i ulike strømsoner?.....	40
6.2.1 Strøm- og nettleiepriser	40
6.2.2 Effektivitet og avkastning	43
6.3 Nøkkeltallsanalyse	45
6.3.1 Lønnsomhet.....	45
6.3.2 Likviditet.....	50
6.3.3 Finansiering og soliditet.....	55
7. Konklusjon	60
8. Referanser	61

Figurliste

- Figur 1:** *Kart over de norske strømprisområdene*
- Figur 2:** *Illustrasjon over distribusjonsskjeden i det norske strømmarkedet*
- Figur 3:** *Kart over Fagnes driftområde*
- Figur 4:** *Kart over Elvias driftområde*
- Figur 5:** *Utviklingen over forholdet mellom strømpris, varekostnad og salgsinntekter*
- Figur 6:** *Utviklingen av bedriftens anleggsmidler, gjeld og distribuert kraft*
- Figur 7:** *Viser årlige driftsinntekter og resultat samt distribuert kraft over perioden*
- Figur 8:** *Nettleieprisene*
- Figur 9:** *Elvias driftsinntekter og driftsresultat*
- Figur 10:** *Fagnes utvikling i total kapitalrentabilitet og gjennomsnittlig total kapital*
- Figur 11:** *Fagne og Elvias utvikling i total kapitalrentabilitet*
- Figur 12:** *Fagne og Elvias utvikling i Kapitalens omløpshastighet.*
- Figur 13:** *Fagne og Elvias utvikling i Resultatgrad*
- Figur 14:** *Fagnes utvikling i Omløpsmidler og gjeld*
- Figur 15:** *Fagne og Elvias utvikling i Likviditetsgrad 1*
- Figur 16:** *Fagne og Elvias utvikling i Likviditetsgrad 3*
- Figur 17:** *Fagnes utvikling i Selyfinansieringsevne*
- Figur 18:** *Fagne og Elvias utvikling i Selfinansieringsevne*
- Figur 19:** *Fagne og Elvias utvikling i Finansieringsgrad 1*
- Figur 20:** *Fagne og Elvias utvikling i Gjeldsgrad*
- Figur 21:** *Fagne og Elvias utvikling i Rentedekningsgraden*
- Figur 22:** *Fagne og Elvias utvikling i egenkapitalprosent over perioden*

Tabelliste

Tabell 1: *Regnskap Fagne AS 2016 – 2022*

Tabell 2: *Regnskap Elvia AS 2016 – 2022*

Tabell 3: *Nøkkeltall Fagne*

Tabell 4: *Nøkkeltall Elvia*

Tabell 5: *Nettap*

Tabell 6: *Strømpris og nettleie*

Tabell 7: *Utviklingen av strøm, nettap varekostnad, strømpriser i og salgsinntekt*

Tabell 8: *Strømpriser i regionene*

Tabell 9: *Utviklingen i bedriftenes driftsinntekter, driftsresultat og totalkapital.*

Tabell 10: *Totalkapital, totalkapitalrentabilitet, kapitalens omløpshastighet og resultatgrad.*

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Gjennom studieforløpet har vi blitt undervist i en rekke fagområder innenfor økonomi og administrasjon. Når vi skulle gå i gang med å skrive en avsluttende bacheloroppgave var det viktig for oss å velge et engasjerende tema som bygger på de fagområdene vi har hatt mest interesse for. Gjennom faget «Grunnleggende regnskap og bedriftsøkonomi» fikk vi blant annet lære hvordan man gjennomfører en regnskapsanalyse, noe vi begge synes var spennende å jobbe med. Etter en gruppeoppgave i dette emnet ble vi enige om at vi ønsket å fordype oss mer innenfor regnskapsanalyse og at vi sammen ville gjøre dette i vår bacheloroppgave. Gjennom samtaler med vår veileder ble vi oppfordret til å følge dette valget.

Når det kom til å velge problemstilling for oppgaven ønsket vi å undersøke noe som kunne være et aktuelt tema i dagnes samfunnsdebatt og politiske landskap. Vi tenkte at det å knytte oppgaven opp til noe som påvirker oss i hverdagen ville være med på å styrke oppgaven ved å gjøre den mer interessant både for oss og for leser. Etter å ha fulgt med på nyheter merket vi at det var det spesielt en sak som ofte sattes på dagsorden, nemlig kraftsituasjonen i landet. Spesielt etter Russlands invasjon av Ukraina tidlig 2022 som førte til økte strømpriser i Europa og i Norge, har det blitt stilt mye debatt rundt emnet. (Grønning & Slinde, 2022) I nyere tid vektlegges spesielt utbyggingen av nye utenlandskabler ettersom dette er med på å øke prisene ytterligere. (Blaker, 2023) Etter å ha lest oss mer opp på kraftsituasjonen i Norge bestemte vi oss for å basere oppgaven på noe som omfavner dette temaet.

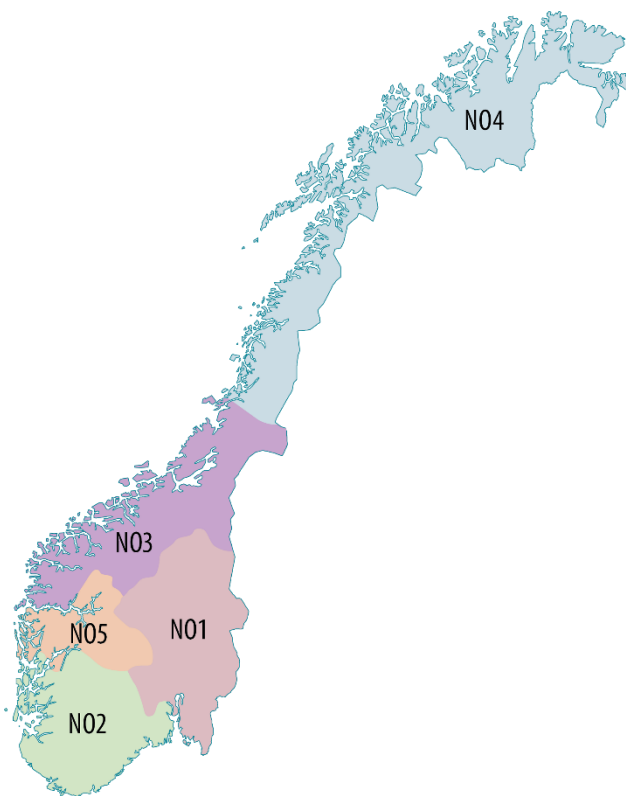
1.2 Kraftsituasjonen

Norge er inndelt i ulike strømprisområder. Dette betyr at det kan være store forskjeller i hvor mye man betaler for strøm i ulike deler av landet. Sør-Vestlandet er den delen av landet som produserer mest kraft, samtidig som regionen har en av de dyreste strømprisene. «*Mye er feil med kraftsystemet. Den største feilen er at vi på Sør-Vestlandet betaler fem ganger mer for strømmen enn resten av landet*» blir det skrevet i Rogalands Avis. (Sæbø, 2023) Grunnen til at det er forskjeller rundt om i landet stammer i bunn og grunn av at strømprisen bestemmes av tilbud og etterspørsel. Områder som krever mye strøm, er nødt til å betale mer når tilbudet blir lavere (Fortum, 2023).

Det er flere faktorer som er med på å påvirke tilbudet og etterspørselen i ulike områder. En av de største faktorene er været, ettersom det aller meste av norsk kraft produseres gjennom vannkraft. Mer nedbør fører til at vannmagasinene fyller seg opp slik at strømprodusentene har mer vann til å produsere strøm med, noe som gir økt tilbud og en lavere pris. Tørkeperioder vil ha motsatt effekt.

En annen faktor som påvirker prisene, er utenlandskablene. Spesielt på Sør-Vestlandet, hvor mange av kablene er tilkoblet, ser man høyere priser. At kablene er koblet til utlandet gjør at vi kan kjøpe og selge strøm mellom andre land etter behov. «Kraftprodusenter i

Norge selger strøm til spotpris på det åpne strømmarkedet, Nord Pool. Her konkurrerer alle produsentene om å selge sin planlagt produserte mengde og vi som strømselskap må kjøpe strømmen til prisen som blir satt som laveste pris på strømmarkedet. Prisen påvirkes av hvor mye kraft som er tilgjengelig og hvor mye som forventes brukt av husholdninger og bedrifter.» (Helgeland Kraft, u.å.) I en rapport utført av Invest i Sunnhordland blir det påpekt at elektrifiseringen av oljefeltet Johan-Sverdrup også er med på å tappe regionen for kraft. «Elektrifiseringa av Johan Sverdrup-feltet bidreg til kraftmangel på sørvestlandet. Det hindrar nye og grønne industriar og pressar straumprisen opp». (Bjelland & Røli, 2023) Det blir påpekt at som et resultat av dette må innbyggere og bedrifter i regionen betale betraktelig mye mer enn andre plasser i landet. «...vi på Haugalandet og i Sunnhordland, samt i resten av Sør-Vestlandet nå må betale nesten 10 ganger så mye for strømmen som i Bergen og Oslo. Strømmen koster i storbyene rundt 19 øre per kWh med nettleie og avgifter, mens du på Haugalandet og i Sunnhordland må ut med 110 øre per kWh med nettleie og avgifter.» (Solberg, 2023)

Figur 1: Kart over de norske strømprisområdene. (Hentet fra Aftenbladet.no, 2022)

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

Påstandene om kraftsituasjonen på Sør-Vestlandet og spesielt på Haugalandet og Sunnhordland, gjorde at vi ble nysgjerrige på hvordan situasjonen påvirker bedrifter som opererer i kraftnæringen i regionen. Fagne AS er det største nettselskapet i dette området, og er derfor den bedriften vi ønsker å se nærmere på. På bakgrunn av dette har vi formulert problemstillingen:

I hvilken grad påvirker kraftsituasjonen på Sør-Vestlandet regnskapet til Fagne AS?

For å svare på dette spørsmålet vil vi gjennomføre en regnskapsanalyse av bedriften og undersøke eventuelle sammenhenger mellom endringer i regnskapet og endringer i kraftsituasjonen. Regnskapsperioden vi har valgt å fokusere på er mellom 2016 og 2022. Vi vil gjennom oppgaven sammenligne Fagne med en tilsvarende bedrift i en annen region og se på sammenhengen mellom strøm-, nettleiepriser og regnskapet. For å hjelpe oss i å besvare problemstillingen har vi utviklet følgende forskningsspørsmål:

1. Hvordan kan kraftsituasjonen påvirke regnskapet?
2. Hvordan utvikler regnskapet seg i forhold til kraftsituasjonen?
3. Hvilke forskjeller kan vi se på nettleieselskaper i ulike strømsoner?

Videre i oppgaven vil vi forsøke å finne svar på forskningsspørsmålene for så å komme med en endelig konklusjon på spørsmålet i problemstillingen.

2. Om kraftnæringen

2.1 Begrepsavklaring

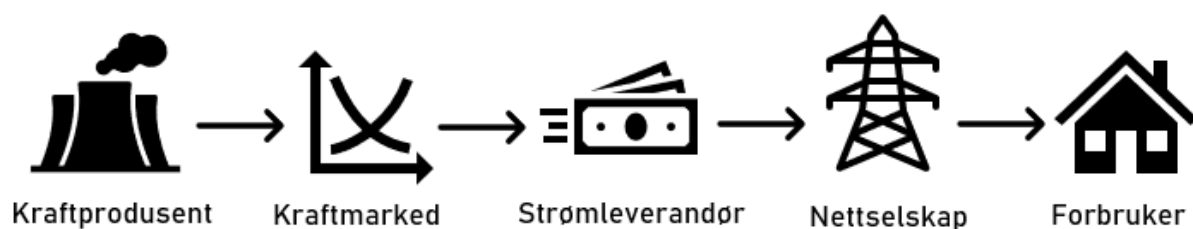
I løpet av denne oppgaven vil vi diskutere ulike begreper og forkortelser innenfor kraftnæringen og vil i dette kapitlet gjøre rede for hvordan vi definerer og bruker disse begrepene i vår analyse.

- *Kraft*: Begrepet kraft blir i denne oppgaven brukt som et synonym til elektrisitet og strøm.
- *Kraftprodusent*: En bedrift eller virksomhet som lager og selger elektrisitet.
- *Kraftleverandør*: Selskapet som kjøper strømmen på kraftmarkedet på vegne av forbruker.
- *Kraftmarked*: Kraftprodusentene selger sin strøm på kraftmarkedet til den pris kraftleverandør og produsent blir enige om. Det nordiske og baltiske markedet kalles Nord Pool.
- *Spotpris*: Markedsprisen man betaler for strømmen som forbrukes på et gitt tidspunkt. Brukes i denne oppgaven synonymt med strømpris.
- *Nettselskap*: Bedrifter som er ansvarlige for å transportere strøm til husholdninger og næringsvirksomhet i et spesifikt område.
- *Nettleie*: Prisen man betaler for å få strømmen levert til deg.
- *NVE / RME*: Reguleringsmyndighetene for energi (RME) som er en del av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et organ som regulerer inntektene til nettselskaper og sørger for at regelverket blir overholdt.
- *Nettap*: Den andelen av kraft som går tapt under transport.
- *Strømsoner*: Norge er inndelt i fem strømsoner som har ulike strømpriser. I denne oppgaven fokuseres det i all hovedsak på strømsone NO1 (Sør-Øst) og NO2 (Sør-Vest).
- *Pliktleveranse*: I og med nettselskapenes områdemonopol er de også pålagt å levere kraft til kunder som av ulike grunner ikke dekkes av kraftleverandører. Denne kraften må nettselskapene kjøpe på vegne av kunden.

2.2 Hvordan opererer nettselskap?

For å gi mer forståelse av hva et nettselskap er, og hvordan virksomheten i denne sektoren fungerer, vil vi først gå over i korte trekk hvordan kraftsystemet er satt opp.

I Norge produseres strøm hovedsakelig ved hjelp av vannkraft. Kraftprodusentene selger denne strømmen på kraftmarkedet til en pris som til enhver tid varierer etter tilbud og etterspørselen i markedet. Strømleverandører fungerer som et mellomledd ved å kjøpe kraften på markedet for så å selge den videre til forbrukerne. Nettselskapene er de som er ansvarlige for å frakte denne strømmen til sluttbrukeren.

Figur 2: Illustrasjon over distribusjonsskjeden i det norske strømmarkedet (Egenprodusert).

For et hvert geografisk område finnes det bare et nettleieselskap, ettersom det vil gi lite mening å bygge flere kraftledninger ved siden av hverandre. Dette betyr at nettselskapene har et monopol i de områdene de opererer (Statnett, 2018).

Nettselskap tjener penger på at forbruker betaler nettleie for å få strømmen levert til seg. Denne kostnaden kommer i tillegg til strømkostnaden som du betaler til kraftleverandøren. På grunn av at kraftdistribueringen blir sett på som en nødvendig samfunnsfunksjon, og at nettselskapene har monopol i sitt marked, blir selskapene nøye regulert av NVE. Nettselskap må gjennom nettleien dekke alle sine kostnader knyttet til drift og vedlikehold av nettet, slik at de kan sørge for en god og sikker strømforsyning. Nettselskapene fastsetter nettleien selv, men NVE overvåker nettleieprisene (Haugaland Kraft, 2021). NVE har ansvar for å kontrollere at inntekten som nettselskapet tjener på nettleien ikke er høyere enn det som nettselskapet har lov til å ta betalt fra sine kunder. Dersom nettselskapets inntekter er høyere enn angitt i inntektsrammen, skal pengene tilbakeføres ved en redusert nettleie i kommende år (NVE, 2024, B).

3. Teori

I denne delen av oppgaven vil vi presentere og gjøre rede for relevant teori som anvendes gjennom analysen. Vi har plukket ut den teorien fra pensum vi mener best egner seg til å besvare problemstillingen. For å undersøke den valgte problemstillingen har vi tatt i bruk en rekke nøkkeltall innenfor lønnsomhet, likviditet og soliditet/finansiering.

Pris / Etterspørsel

I denne oppgaven er vi interessert i å undersøke kraftetterspørselen og hvordan denne kan påvirke regnskapet til en bedrift. Vi har derfor valgt å bruke strømpriser som en indikator på tilbud og etterspørselen i markedet. *«Kraftprodusenter, distribusjonsselskaper og store kraftbrukere legger hver dag inn salgs- og kjøpsbud til Nord Pool, som summer disse opp til tilbuds- og etterspørselskurver. Den såkalte systemprisen i kraftmarkedet er prisen som klarerer markedet.»* (Riis & Moen, 2018, s. 26).

Nøkkeltallsanalyser

Nøkkeltallsanalyser kan benyttes som et hjelpemiddel for å studere en bedrifts utvikling. *“Nøkkeltallene kan brukes til å vurdere bedriften i forhold til normaltall, tidssammenligninger i samme bedrift og/ eller å sammenlikne egen bedrift med andre bedrifter, fortrinnsvis i samme bransje”* (Hoff & Pedersen, 2019, s. 189). Vi kan finne ulike nøkkeltall ved å studere bedriftens regnskap for så å gjøre en regnskapsanalyse basert på de ulike nøkkeltallene. En tradisjonell regnskapsanalyse kan deles inn i tre deler: rentabilitetsanalyser, likviditetsanalyser og soliditetsanalyser (Hoff & Pedersen, 2019, s. 190).

Rentabilitetsanalyser

Rentabilitetsanalyser hjelper oss med å finne ut hvor lønnsom en bedrift er. *«Med rentabilitet menes inntjeningen på investert kapital»* (Hoff & Pedersen, 2019, s. 207).

Rentabilitetsanalyser er mest hjelpsomme når man sammenlikner data over tid, noe vi er ute etter i denne oppgaven.

Totalkapitalrentabilitet

Totalkapitalrentabiliteten gir et innblikk i hvordan bedriftens bruk av eiendeler påvirker resultatet. «*Totalkapitalrentabiliteten forteller oss hvor stor inntjening bedriften har hatt på den totale kapital som er investert i bedriften i en gitt periode, uavhengig av andelen egenkapital og gjeld*» (Hoff & Pedersen, 2019, s. 207). For å regne ut totalkapitalrentabiliteten bruker man gjennomsnittlig totalkapital. Grunnen til dette er at resultatet er opptjent gjennom hele regnskapsperioden, mens totalkapitalen vi får gjennom å se på regnskapet er oppgitt på den siste dagen av regnskapsperioden. Det kan med andre ord være utnyttet ulike mengder kapital gjennom et helt år som til sammen skaper det endelige resultatet. For å regne ut den gjennomsnittlige totalkapitalen bruker man derfor utgående og inngående balanse for hvert relevante regnskapsår og deler dette på to (Hoff & Pedersen, 2019, s. 209). For å beregne Totalkapitalrentabiliteten deler man summen av ordinært resultat før skatt og rentekostnader på den gjennomsnittlige totalkapitalen.

Totalkapitalens omløpshastighet og resultatgrad

Det kan være flere grunner til at det skjer endringer i en bedrifts totalkapitalrentabilitet. For å få et bedre innblikk i hva som påvirker dette kan man regne ut resultatgraden og totalkapitalens omløpshastighet. «*Kapitalens omløpshastighet er et mål på hvor effektivt bedriften utnytter den samlede kapitalen som er bundet i bedriften. Eller sagt på en annen måte; hvor store driftsinntekter oppnår bedriften for hver krone som er investert i bedriften*» (Hoff & Pedersen, 2019, s. 211). Omløpshastigheten finner vi ved å dele driftsinntekter på gjennomsnittlig totalkapital.

«*Resultatgraden forteller oss hvor stor andel av hver krone omsatt som bedriften har til å forrente den totale kapital som er bundet i bedriften*» (Hoff & Pedersen, 2019, s. 212). Dette betyr altså hvor stor andel av bedriftens inntekter som blir til overskudd etter driftskostnader er trukket fra. For å finne resultatgraden deler vi summen av ordinært resultat før skatt og rentekostnader på driftsinntektene.

Sammenhengen mellom omløpshastigheten og resultatgraden er at hvis vi ganger disse med hverandre vil vi finne totalkapitalrentabiliteten. Vi kan derfor bruke disse nøkkeltallene til å nærmere tolke hva som har påvirket totalkapitalrentabiliteten over en periode.

Likviditet

Likviditet handler om bedriftens evne til å kunne dekke sine løpende betalingsforpliktelser. En viktig del av bedriftsledernes oppgaver, er å sikre at bedriften til enhver tid har tilfredsstillende likviditet. Dersom bedriften får betalingsproblemer, kan dette over tid i ytterste konsekvens føre til konkurs. Det kan også være viktig å påpeke at god lønnsomhet ikke nødvendigvis betyr at bedriften har god likviditet (Hoff & Pedersen, 2019, s. 235).

Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 1 vurderer de totale omløpsmidlenes størrelse i forhold til den kortsiktige gjelden. Det alminnelige kravet sier at likviditetsgrad 1 er større eller lik 2 (Hoff & Pedersen, 2019, s. 238). Dette er med andre ord et mål på hvor mye kortsiktige midler bedriften har i forhold til forpliktelsene som bedriften har i samme tidsperiode.

Likviditetsgrad 1 = Omløpsmidler / Kortsiktig gjeld

Likviditetsgrad 3

Likviditetsgrad 3 er et strengere mål på likviditeten og måler forholdet mellom det bedriften har av betalingsmidler, for å se hvor stor andel av den kortsiktige gjelden bedriften kan klare å gjøre opp dersom den forfalt i sin helhet på oppstillingspunktet (Hoff & Pedersen, 2019, s. 240).

Likviditetsgrad 3 = Betalingsmidler / Kortsiktig gjeld

Selvfinansieringsevne

Med selvfinansieringsevne menes den inntjening i kontanter som bedriften selv genererer gjennom driften (Hoff & Pedersen, 2019, s. 245).

Resultat før skattekostnad

- Betalbar skatt

- Utbytte

+ Av- og nedskrivninger

= Periodens kontantstrøm fra driften = Selvfinansieringsevnen

Finansiering og Soliditet

Analyser av bedriftens finansieringsstruktur og soliditet handler om hvordan bedriftens balanse er sammensatt og bedriftens evne til å tåle tap. Hvor mye som er bedriftens egenkapital, hvor mye som er gjeld og hvordan bedriften har anvendt kapitalen på de ulike eiendelen, er viktige områder å analysere. Banker og andre mulige investorer har stor interesse av hvordan bedriftens finansieringsstruktur og soliditet er, da de er spesielt interesserte i bedriftens evne til å tåle tap (Hoff & Pedersen, 2019, s. 273).

Finansieringsgrad 1

Finansieringsgrad 1 måler hvor stor del av anleggsmidlene som er finansiert av de langsiktige midlene. Ved en god finansieringsstruktur sies det at anleggsmidlene i sin helhet må være finansiert med langsiktig kapital, det vil si egenkapital og langsiktig gjeld. Finansieringsgrad 1 bør være på et nivå som er under 1, og bør helst ligge rundt 0,67 slik at den langsiktige kapitalen finansierer de minst likvide omløpsmidlene (Hoff & Pedersen, 2019, s. 275).

Finansieringsgrad 1 = $\text{Anleggsmidler} / (\text{Langsiktig gjeld} + \text{Egenkapital})$

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden er et annet mål på soliditeten til en bedrift og uttrykker forholdet mellom gjelden og egenkapitalen. Dette målet uttrykker hvor mange kroner bedriften har i gjeld per krone egenkapital. Generelt kan man si at jo lavere gjeldsgraden er, desto mindre vil fremtidige betalingsforpliktelser knyttet til renter og avdrag være. En synkende gjeldsgrad reduserer den finansielle risikoen knyttet til bedriften, dette skyldes at bedriften kan leve med mindre selvfinansiering enn om det motsatte hadde vært tilfellet. En anbefaling er at gjeldsgraden ikke bør overstige 1,85 (Hoff & Pedersen, 2019, s. 278).

Gjeldsgraden = $\text{Gjeld} / \text{Egenkapital}$

Rentedekningsgrad

Rentedekningsgraden forteller om evnen bedriften har til å betale sine rentekostnader. Dette målet kan brukes som et mål på soliditeten siden det kan brukes til å indikere risiko knyttet til bedriftens finansieringsstruktur. I tillegg kan man si at jo høyere rentedekningsgrad bedriften har, desto bedre anledning har bedriften til å øke gjelden. Derfor kan rentedekningsgraden også brukes som en indikator på bedriftens evne til å kunne påta seg større låneforpliktelser (Hoff & Pedersen, 2019, s. 280).

Rentedekningsgraden har ikke et klart tall som er anbefalt nivå, men det bør være en god del over 1,0 som laveste mål, ettersom ved nivå 1,0 så betyr det at bedriftens ordinære resultat er null. Det hevdes av enkelte analysebøker at rentedekningsgraden bør være i området rundt 3 for at bedriften skal "ha noe å gå på" (Hoff & Pedersen, 2019, s. 280).

Rentedekningsgraden = $(\text{Ordinært resultat før skattekostnad} + \text{Rentekostnadene}) / \text{Rentekostnadene}$

Egenkapitalandel i %

Egenkapitalandelen er kanskje det viktigste soliditetsmålet og er et mål på hvor stor andel av bedriftens eiendeler som er finansiert med egenkapitalen. En høy egenkapitalandel vil være et mål for bedriften, ettersom en høy egenkapitalandel øker kredittverdigheten og muligheten for bedriften å få en gunstig finansiering. Ved å se på egenkapitalandelen, vil man kunne se hvor robust eller solid bedriften er til å tåle tap (Hoff & Pedersen, 2019, s. 276).

Hvor stor egenkapitalandelen bør være er vanskelig å gi et presist svar på. Hvilket nivå som vil være anbefalt avhenger av hvor kapitalintensiv bedriften er og hvor stor den generelle forretningsmessige risikoen er.

Egenkapitalandel i % = $(\text{Sum egenkapital} * 100) / \text{Sum egenkapital og gjeld}$.

Horisontal analyse

Både analytikere og bedriftens beslutningstakere er opptatt av utviklingen for regnskapet (Hoff & Pedersen, 2019, s.185). Utviklingen må følges opp og måles, slik at man kan danne et bilde på om utviklingen går som planlagt. Et eksempel på en horisontal analyse, er når vi studerer prosentvise endringer i regnskapstallene fra periode til periode. Man kan da se utviklingen over perioden tydelig i prosentvise endringer. Formålet med horisontale analyser er å se hvordan tallene utvikler seg over tid, det vil altså si om tallene viser økning eller nedgang og hvor sterk eller svak utviklingen er (Hoff & Pedersen, 2019, s. 180). Videre kan også horisontale analyser hjelpe oss å forstå utviklingen i de enkelte postene, og på en slik måte bidra til å kunne bedre forklare hva som har skjedd.

Vertikal Analyse

Når man gjør vertikale analyser, ser man på de innbyrdes sammenhengende mellom tallene i et regnskap (Hoff & Pedersen, 2019, s. 188). Et eksempel på en vertikal analyse kan være å sammenligne de forskjellige postene i resultatregnskapet i prosent av driftsinntekt. En slik oppstilling kan være med på å lettere å se hva som kan ligge bak resultatfremgangen. Man kan også benytte vertikale analyser av balanseregnskapet for å få et bedre bilde på bedriftens finansiering. (Hoff & Pedersen, 2019, s. 188).

4. Metode

I denne delen av oppgaven skal det gjøres rede for hvordan arbeidet med å samle inn ble planlagt. Vi vil gå gjennom hvilke metoder som tas i bruk, hvor data er hentet fra og hvordan valgt metodisk tilnærming har påvirket oppgaven. Vi vil også vurdere dataens validitet og reliabilitet.

Hensikten med å utføre forskning, er å frambringe en troverdig og gyldig kunnskap om virkeligheten (Jacobsen, 2022, s. 15). Strategien for hvordan man skal gå fram for å drive forskning, kalles for metoden. Metode handler altså om hvordan man går fram for å samle inn empiri (data) om virkeligheten på best mulig måte, slik at empirien er troverdig og svarer på spørsmål man ønsker å finne ut av (Jacobsen, 2022, s. 16).

Gjennom oppgaven har vi planlagt å innhente både kvantitativ- og kvalitativ data. Oppgavens regnskapsanalyse, da i hovedsak analyse av nøkkeltall, er gjort med grunnlag av kvantitative data. For å hente data om bedriftene vil vi bruke nettressursen proff.no. Denne dataen brukes til utregningene av nøkkeltall i oppgavens regnskapsanalyse. Tidsperiode for data som er innhentet er regnskapstall for perioden 2016 til 2022.

For å få et bedre innblikk i kraftsituasjonen i Norge har vi også planlagt å samle inn statistikk om historiske strøm- og nettleiepriser i ulike deler av landet. Vi har et mål om å sette disse dataene i sammenheng med bedriftens regnskap for å analysere hvordan kraftmarkedet kan ha påvirket dette.

For å styrke oppgaven har vi planlagt å innhente kvalitativ data for å bygge opp under analysene vi har gjort av regnskapene til valgte bedrifter. Den kvalitative dataen vil primært hentes fra bedriftenes årsrapporter. På bakgrunn av at Fagne er en del av konsernet Haugaland Kraft AS, har vi hentet informasjon fra konsernets årsrapporter.

Ved innhenting av teori, har det blitt brukt faglitteratur fra studieforløpet. Valgt teori skal innhentes med et mål om å på best måte kunne svare på valgt problemstilling.

For å videre styrke oppgaven har vi ønsket å komme i kontakt med bedriftene vi har omhandlet i oppgaven, med hensikt til å gå mer i dybden og undersøke hva som ligger bak tallene. Vi ønsket spesielt å komme i kontakt med Fagne, for å tilegne oss verdifull informasjon om hvordan et nettselskap kan bli påvirket av kraftsituasjonen. Videre ønsker vi også et dypere innblikk i hvordan inntekten deres blir fastsatt og inntektsført innen deres gitte rammer, og i hvilken grad kraftsituasjonen påvirker driften deres.

Vi vil også forsøke å ta kontakt med personer med spesialisering innenfor kraftmarkedet. Spesialistene vil vi finne gjennom relevante rapporter og artikler om kraftnæringen.

Innsamlet data skal innhentes med et mål om å gjøre analyser og være med å svare på valgt problemstilling. Informasjon hentet fra årsrapporter skal bygge opp under regnskapsanalysen og være med å forklare hva som ligger bak tallene fra regnskapet.

Når man skal undersøke noe, ønsker man altså å samle inn data (empiri) slik at man kan si noe om virkeligheten. (Jacobsen, 2022, s. 17) Uansett hvilken empiri man ønsker å samle inn bør den ifølge (Jacobsen, 2022, s.17), tilfredsstillende to krav: 1 - Empiren må være gyldig og relevant (valid). Og 2 - Empiren må være pålitelig og troverdig (reliabel). Basert på innhentet data (empiri), mener vi at vi skal finne nok informasjon til dekning for de konklusjoner som trekkes. Dette skal hjelpe med å gi oppgaven en intern gyldighet. For å styrke ekstern gyldighet og relevans, vil vi sammenligne data fra bedrifter i ulike geografiske områder, samt sette denne dataen opp mot historiske strøm- og nettleiepriser i ulike deler av landet.

5. Innsamlet data

I denne delen av oppgaven vil vi presentere dataen som ble samlet inn på bakgrunn av planlagt teori og metode, og kommentere på erfaringer fra innsamlingsprosessen.

Regnskap

For å finne regnskapene til bedriftene benyttet vi nettressursen proff.no og fikk samlet inn regnskapstallene for perioden vi undersøker. Proff henter sine regnskapstall fra brønnøysundregistrene og er det verktøyet vi har lært å bruke gjennom studiet.

Regnskap Fagne AS 2016 – 2022 (Beløp i hele 1 000)

REGNSKAPSPERIODE	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Startdato	01.01. 2022	01.01. 2021	01.01. 2020	01.01. 2019	31.12. 2017	01.01. 2017	01.01. 2016
Sluttdato	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2020	31.12. 2019	30.12. 2018	31.12. 2017	31.12. 2016
LEDERLØNN	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Lønn	1 535	1 519	1 480	1 448	1 290	1 157	1 129
Leder annen godtgjørelse	139	66	53	29	57	85	93
RESULTATREGNSKAP	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Sum salgsinntekter	1 056 337	869 039	789 737	824 928	804 551	664 031	647 020
Annen driftsinntekt	137 767	96 919	48 211	34 390	23 686	23 764	22 524
Sum driftsinntekter	1 194 104	965 958	837 948	859 318	828 237	687 795	669 544
Varekostnad	440 525	326 276	240 099	286 726	273 987	196 115	156 967
Lønnskostnader	139 937	126 082	88 601	20 225	77 723	84 145	86 017
Herav kun lønn	188 085	170 193	167 229	147 217	127 621	117 518	111 014
Ordinære avskrivninger	143 421	124 828	123 081	113 879	122 464	109 352	100 808

Nedskrivning	-	-	-	-	0	0	14 725
Andre driftskostnader	202 324	139 626	158 862	157 165	156 414	147 862	147 953
Driftsresultat	267 897	249 146	227 305	281 323	197 648	150 322	163 074
Sum annen renteinntekt	3 589	1 018	313	445	284	238	410
Sum annen finansinntekt	20	96	-	0	-	0	0
Sum finansinntekter	3 609	1 114	313	445	284	238	410
Sum annen rentekostnad	7 258	603	733	164	84	214	70
Andre finanskostnader	11	36	4	1	1	2	5
Sum annen finanskostnad	11	36	4	1	1	2	5
Sum finanskostnader	51 152	19 319	21 501	26 359	16 021	6 051	8 917
Resultat før skatt	220 354	230 941	206 116	255 409	181 911	144 509	154 567
Sum skatt	42 341	51 223	45 323	56 342	41 284	35 148	38 957
Ordinært resultat	178 013	179 718	160 794	199 067	140 627	109 362	115 610
Årsresultat	178 013	179 718	160 794	199 067	140 627	109 362	115 610
Konsernbidrag	-	-	7 205	-	2 360	12 920	-
BALANSEREGNSKAP	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Sum immaterielle midler	0	0	0	-	0	6 174	2 793
Sum anleggsmidler	3 877 233	3 397 345	3 387 906	2 968 943	2 446 022	2 165 629	1 836 664
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	3 804 168	3 302 575	3 316 231	-	2 196 912	2 031 472	1 796 578
Maskiner/anlegg/biler	0	0	0	2 881 911	222 450	105 958	12 428
Driftsløsøre/ inventar/ verktoy/ Biler	71 835	57 862	56 165	42 742	20 273	21 092	24 016
Sum varige driftsmidler	3 876 002	3 360 437	3 372 396	2 924 653	2 439 635	2 158 522	1 833 023
Investeringer i aksjer og andeler	1 231	1 036	1 056	1 031	933	933	848
Andre fordringer	0	35 872	14 455	43 258	5 454	0	0
Sum finansielle anleggsmidler	1 231	36 907	15 510	44 290	6 387	933	848
Sum varelager	28 888	19 168	16 480	15 016	13 484	15 149	11 081

Kundefordringer	252 745	101 009	76 089	99 851	111 329	78 892	67 956
Sum fordringer	713 402	554 149	341 228	342 094	279 194	194 617	143 172
Kasse/Bank/Post	30 236	17 551	30 409	26 948	11 752	5 871	5 141
Sum Kasse/Bank/Post	30 236	17 551	30 409	26 948	11 752	5 871	5 141
Sum omløpsmidler	772 525	590 868	388 116	384 058	304 429	215 636	159 394
Sum eiendeler	4 649 758	3 988 212	3 776 022	3 353 000	2 750 451	2 381 265	1 996 058
Aksje/Selskapskapital	43 132	39 843	39 843	39 843	38 660	38 660	38 660
Sum innskutt egenkapital	93 105	76 256	76 256	76 256	41 553	41 553	41 553
Sum opptjent egenkapital	1 787 295	2 022 186	1 832 647	1 711 812	1 426 387	1 282 773	1 189 371
Annen egenkapital	1 787 295	2 022 186	1 832 647	1 711 812	1 426 387	1 282 773	1 189 371
Sum egenkapital	1 880 400	2 098 443	1 908 903	1 788 069	1 467 940	1 324 326	1 230 924
Sum avsetninger til forpliktelser	93 116	80 065	52 822	43 621	15 938	10 744	3 571
Langsiktig konserngjeld	-	-	-	1 224 263	-	-	-
Sum annen langsiktig gjeld	1 480 355	1 292 030	1 292 030	-	966 000	776 862	522 894
Annen langsiktig gjeld	1 480 355	1 292 030	1 292 030	-	966 000	776 862	522 894
Sum langsiktig gjeld	1 573 471	1 372 095	1 344 852	1 267 884	981 938	787 606	526 465
Leverandørgjeld	122 906	73 003	67 766	69 981	62 090	59 387	80 164
Skyldig offentlige avgifter	106 446	110 784	101 692	109 831	100 164	89 948	88 847
Annen kortsiktig gjeld	936 109	307 137	320 657	98 858	118 254	92 742	41 656
Sum kortsiktig gjeld	1 195 887	517 675	522 267	297 048	300 573	269 333	238 669
Sum gjeld	2 769 358	1 889 770	1 867 119	1 564 932	1 282 511	1 056 939	765 134
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	4 649 758	3 988 212	3 776 022	3 353 000	2 750 451	2 381 265	1 996 058

(Tabell 1, Regnskap Fagne 2016-2022)

Regnskap Elvia AS 2016 – 2022 (Beløp i hele 1 000)

REGNSKAPSPERIODE	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Startdato	01.01. 2022	01.01. 2021	01.01. 2020	01.01. 2019	31.12. 2017	01.01. 2017	01.01. 2016
Sluttdato	31.12. 2022	31.12. 2021	31.12. 2020	31.12. 2019	30.12. 2018	31.12. 2017	31.12. 2016
LEDERLØNN	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Lønn	2 613	3 683	3 491	3 791	3 004	3 203	2 843
RESULTATREGNSKAP	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Sum salgsinntekter	8 510 415	6 340 440	6 577 527	5 601 016	5 149 723	4 430 440	5 079 069
Annen driftsinntekt	1 037 982	773 336	599 406	563 052	231 073	207 055	191 391
Sum driftsinntekter	9 548 397	7 113 775	7 176 933	6 164 068	5 380 795	4 637 495	5 270 460
Varekostnad	5 139 336	4 104 897	2 903 745	3 044 874	2 621 042	2 028 138	1 725 057
Lønnskostnader	415 478	404 466	352 582	356 394	289 918	265 903	228 344
Herav kun lønn	661 207	626 225	575 454	392 198	304 446	281 033	238 804
Ordinære avskrivninger	1 143 156	1 236 533	1 160 019	878 558	763 133	705 787	635 667
Andre driftskostnader	1 344 341	1 357 394	1 230 761	843 320	833 186	865 351	955 666
Driftsresultat	1 506 086	10 485	1 529 827	1 040 922	873 516	772 315	1 725 726
Sum annen renteinntekt	30 012	10 414	10 680	5 582	5 039	5 188	3 946
Sum annen finansinntekt	1 596	3 090	1 405	2 004	2 858	3 027	2 023
Sum finansinntekter	31 608	13 504	12 085	10 690	11 711	13 472	14 325
Sum annen rentekostnad	83 600	58 446	52 799	33 811	4 834	2 377	7 638
Andre finanskostnader	12 719	60	2 300	351	182	766	161
Sum annen finanskostnad	12 719	60	2 300	351	182	766	161
Sum finanskostnader	425 532	72 943	81 854	135 247	94 443	61 455	83 369
Resultat før skatt	1 112 163	-48 955	1 460 057	916 365	790 784	724 332	1 656 681

Sum skatt	245 033	-19 895	190 118	195 578	148 230	133 871	385 180
Ordinært resultat	867 130	-29 060	1 269 939	720 787	642 554	590 461	1 271 501
Årsresultat	867 130	-29 060	1 269 939	720 787	642 554	590 461	1 271 501
Ordinært utbytte	-	-	-	-	0	1 500 000	-
Sum utbytte	-	-	-	-	0	1 500 000	-
BALANSEREGNSKAP	2022- 12	2021- 12	2020- 12	2019- 12	2018- 12	2017- 12	2016- 12
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK	NOK
Goodwill	623 983	623 983	623 983	623 983	152 361	216 016	279 740
Sum immaterielle midler	623 983	623 983	623 983	623 983	152 361	216 016	279 740
Sum anleggsmidler	26 515 813	25 176 839	23 528 820	22 234 345	13 487 318	12 442 854	11 483 055
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	2 314 545	2 045 271	1 668 073	1 839 214	1 235 193	1 305 146	1 245 847
Maskiner/anlegg/biler	20 803 555	19 655 053	18 381 782	16 554 380	9 843 187	9 516 411	9 244 324
Driftsløsøre/ inventar/ verktøy/ Biler	2 303 352	2 279 187	2 507 798	2 587 504	1 770 205	1 170 484	575 314
Sum varige driftsmidler	25 421 451	23 979 511	22 557 653	20 981 098	12 848 585	11 992 041	11 065 485
Aksjer/Investeringer i datterselskap	-	-	0	54 500	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler	49 263	48 494	48 516	45 709	68 873	68 373	68 373
Andre fordringer	421 116	524 852	298 669	529 055	417 498	166 424	69 457
Sum finansielle anleggsmidler	470 379	573 345	347 184	629 264	486 371	234 797	137 830
Sum varelager	2 101	-	-	-	-	0	0
Kundefordringer	157 454	327 802	448 359	401 332	223 406	526 430	65 836
Konsernfordringer	2 307 868	79 154	5 383	8 804	7 397	146 731	874 753
Sum fordringer	3 501 882	1 512 197	1 239 028	1 407 327	1 058 674	1 506 706	1 657 075
Kasse/Bank/Post	1 043 596	133 281	1 058 692	863 841	42	647	387

Sum Kasse/Bank/Post	1 043 596	133 281	1 058 692	863 841	42	647	387
Sum omløpsmidler	4 547 579	1 645 478	2 297 720	2 271 168	1 058 716	1 507 352	1 657 462
Sum eiendeler	31 063 392	26 822 317	25 826 540	24 505 513	14 546 034	13 950 207	13 140 517
Aksje/Selskapskapital	150 150	150 150	150 150	150 000	133 461	133 461	133 461
Annen innskutt egenkapital	223 431	58 929	0	2 134 205	2 000 816	2 390 677	2 400 996
Sum innskutt egenkapital	7 642 226	16 474 594	16 415 665	10 374 665	4 200 367	4 590 228	4 596 107
Sum opptjent egenkapital	1 556 802	656 782	492 737	6 041 154	2 492 895	1 640 522	2 448 150
Annen egenkapital	1 556 802	656 782	492 737	6 041 154	2 492 895	1 640 522	2 448 150
Sum egenkapital	9 199 029	17 131 376	16 908 402	16 415 819	6 693 262	6 230 750	7 044 256
Sum avsetninger til forpliktelser	4 447 331	4 230 763	3 736 824	3 239 684	1 210 130	1 224 510	1 098 742
Langsiktig konserngjeld	15 000 000	3 000 000	1 967 886	1 967 886	2 700 000	2 700 000	2 700 000
Sum langsiktig gjeld	19 447 331	7 230 763	5 704 710	5 207 570	3 910 130	3 924 510	3 798 742
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	157 928	367 803	459 140	1 515 892	283 920	554 250
Leverandørgjeld	727 921	702 898	292 967	361 161	345 340	345 064	274 689
Skyldig offentlige avgifter	806 791	880 875	1 143 319	1 206 341	786 074	818 054	858 248
Ordinært utbytte	-	-	-	-	0	1 500 000	-
Sum utbytte	-	-	-	-	0	1 500 000	-
Kortsiktig konserngjeld	189 735	10 193	601 445	4 316	398 799	38 772	36 433
Annen kortsiktig gjeld	692 586	708 283	627 247	687 903	708 001	809 137	482 295
Sum kortsiktig gjeld	2 417 033	2 460 178	3 213 428	2 882 125	3 942 642	3 794 947	2 297 518
Sum gjeld	21 864 364	9 690 941	8 918 138	8 089 695	7 852 772	7 719 457	6 096 261
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	31 063 392	26 822 317	25 826 540	24 505 513	14 546 034	13 950 207	13 140 517

(Tabell 2 Regnskap Elvia 2016-2022)

Nøkkeltall:

Ved hjelp av tallene fra regnskapene og valgt teori har vi utregnet nøkkeltall for rentabilitet, likviditet og soliditet over perioden. Beregningene ble gjort i programvaren Excel. Enkelte nøkkeltall krever utgående balanse fra tidligere år for å regne gjennomsnitt. Ettersom regnskapet til Fagne kun strekker tilbake til 2016 er det derfor ikke mulig å beregne disse nøkkeltallene før 2017. I de fleste tabellene i oppgaven vil kronebeløp fra regnskapet bli skrevet i hele millioner, med mindre annet blir spesifisert.

Nøkkeltall Fagne:

Fagne	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gjennomsnittlig totalkapital		2,189	2,565	3,052	3,564	3,882	4,318
Totalkapitalrentabilitet		6.61%	7.09%	8.37%	5.80%	5.96%	5.27%
Kapitalens omløpshastighet		0.314	0.323	0.282	0.235	0.249	0.276
Resultatgrad	23.10%	21.04%	21.97%	29.74%	24.69%	23.97%	19.06%
Likviditetsgrad 1	0,67	0,80	1,01	1,29	0,74	1,14	0,65
Likviditetsgrad 3	0,022	0,022	0,039	0,091	0,058	0,034	0,025
Selvfinansieringsevne	234	218	263	312	283	304	321
Finansieringsgrad 1	1,05	1,03	1,00	0,97	1,04	0,98	1,12
Gjeldsgrad	0,62	0,80	0,87	0,88	0,98	0,90	1,47
Rentedekningsgrad	18,3	24,9	12,4	10,7	10,6	13,0	5,3
Egenkapital i %	61,7	55,6	53,4	53,3	50,6	52,6	40,4

(Tabell 3, Nøkkeltall Fagne)

Nøkkeltall Elvia:

Elvia	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gjennomsnittlig totalkapital		13,545	14,249	19,525	25,166	26,324	28,942
Totalkapitalrentabilitet		5.37%	5.58%	4.87%	6.01%	0.04%	4.13%
Kapitalens omløpshastighet		0.342	0.378	0.316	0.285	0.270	0.330
Resultatgraden	31.58%	15.67%	14.79%	15.41%	21.08%	0.13%	12.52%
Likviditetsgrad 1	0,72	0,40	0,27	0,79	0,72	0,67	1,88
Likviditetsgrad 3	0,00017	0,00017	0,00001	0,29972	0,32946	0,05418	0,43177
Selvfinansieringsevne	1907	-203	1378	1599	2429	1207	2010
Finansieringsgrad 1	1,06	1,23	1,27	1,03	1,04	1,03	0,93
Gjeldsgrad	0,9	1,2	1,2	0,5	0,5	0,6	2,4
Rentedekningsgrad	20,9	12,8	9,4	7,8	18,8	0,3	3,6
Egenkapital i %	53,6	44,7	46	67	65,5	63,9	29,6

(Tabell 4, Nøkkeltall Elvia)

Nettap:

For å finne oversikt over Fagnes nettap over perioden tok vi til konsernets årsrapporter hvor denne informasjonen ble oppgitt. Ved å samle data fra årsrapportene fikk vi en oversikt over hvor mye strøm bedriften har levert over distribusjonsnett, hvor mye som gikk tapt og kostnadene ved dette.

År:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Overført strøm (GWh)	1740	1854	2003	1968	2011	2169	3169
KILE (millioner kroner)	12.9	13.8	13.8	11.1	11.9	14.79	21
Nettap (MWh)	177	214	246	259	249	257	319

(Tabell 5, Distribuert strøm og nettap)

Kraftsituasjonen

For å gi kunne si noe om utviklingen i kraftsituasjonen har vi samlet data om gjennomsnittlige strømpriser i regionene samt bedriftenes nettleiepriser over tidsperioden.

Det viste seg og ikke være så enkelt å finne de gjennomsnittlige årlige strømprisene for hver sone, ettersom de fleste ressurser oppga månedlige gjennomsnitt og dataene gikk ikke langt nok tilbake i tid. Etter en del leting kom vi over nettsiden «minspotpris.no» som ga oss den informasjonen vi var ute etter. For å validere at tallene her stemte sammenliknet vi prisene med andre nettsider som fortum.com, (Fortum, 2024) som viser samme priser, men har ikke tallene for hele perioden.

Oversikten over nettleieprisene var derimot enklere å finne en oversikt på ettersom NVE har denne statistikken oppført på sine nettsider. Ettersom det er NVE som regulerer disse prisene ser vi på dette som en troverdig kilde. (NVE, 2024, C)

År:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Strømpris Vest (NO2)	29.14	33.63	51.90	48.35	12.22	95.09	264.97
Strømpris Øst (NO1)	30.31	33.86	52.38	48.38	12.21	94.62	241.70
Nettleie Fagne	51.32	57	58.3	57.05	59.88	62.6	52.88
Nettleie Elvia	48.8	50.45	52.65	53.95	54.33	51.7	41.98

(Tabell 6, strømpris og nettleie i øre/kwh)

Intervju:

Det som ga oss best innblikk i hvordan regnskapet påvirkes av kraftsituasjonen var vår direkte kommunikasjon med Fagne. Etter et mislykket forsøk på å få en kommentar fra bedriften, fikk vi til slutt kontakt med fungerende økonomisjef Aslak Moe. På bakgrunn av problemstillingen mener vi det ville være vanskelig å finne en mer relevant og egnet kandidat til å svare på våre spørsmål. Vår dialog med Moe foregikk over e-post. Vi fikk raske og utfyllende svar på de spørsmålene vi hadde å komme med. Informasjonen om hvordan nettleieselskap regnskapsførers var særdeles relevant for oppgaven, spesielt med tanke på at vi ikke kom over denne informasjon noen andre steder. Moe understreker på e-post at svarene han ga var på vegne av Fagne og at andre bedrifter kan se ulike effekter av strømsituasjonen.

Moe nevnte også at tallene som gjelder strømfordistribusjon i årsrapportene var «grove estimer», men vi vurderer disse tallene som tilstrekkelige for vårt bruk.

For å videre styrke oppgaven, ønsket vi også å komme i kontakt med personer med kunnskap innenfor feltet vi skriver om. Dessverre har vi ikke fått svar på disse henvendelsene. Vi har heller ikke lyktes å komme i kontakt med Elvia. Videre har vi også vært i kontakt med NVE – Norges Vassdrags- og energidirektorat, men her fikk vi som svar at de ikke hadde kapasitet til å besvare henvendelsen.

6. Analyse

6.1 Hvordan kan kraftsituasjonen påvirke regnskapet?

Før vi utfører regnskapsanalysen av Fagne, vil vi undersøke hvilke elementer av kraftsituasjonen som kan ha en innvirkning på regnskapet. For å prøve å finne ut av dette vil vi ta en nærmere titt på hva som påvirker inntektene og kostnadene til bedriften. I oppgaven vil vi bruke strømprisene som en indikator på tilbudet og etterspørselen etter kraft i regionene.

Strømleverandøren Helgeland Kraft beskriver situasjonen slik: *«I de store linjene er det tilbud og etterspørsel som bestemmer prisen ... Dersom en ikke får overført nok fra område A til område B, vil prisen falle i område A som følger av tilbudsoverskudd, og prisen på strøm i område B til stige som følger av tilbudsunderskudd.»* (Helgeland Kraft, u.å.)

6.1.1 Inntektsrammen

I denne oppgangen er det sentralt å formidle at inntektene til bedriften reguleres av en ekstern enhet, som bestemmer hvor mye bedriften har lov til å tjene. For å få en bedre forståelse for hvordan denne inntektsrammen virker, tok vi kontakt med Fagne og fikk kommunisert med fungerende økonomisjef Aslak Moe. Om inntektsrammen skriver han følgende: *«Vår tillatte inntekt fastsettes av RME/NVE årlig, og forskriftene fastsetter hva som skal inngå i denne fastsettelsen: inntektsrammer, kostnader overliggende nett (vår nettleie til Statnett), eiendomsskatt på nettanlegg etc.»* (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)

Noe vi synes er spesielt interessant er hvordan disse inntektene blir regnskapsført. Moe forklarer: *«Det er vår tillatt inntekt som inntektsføres i regnskap, ikke hva vi faktisk henter inn i nettleie fra kundene. Eksempel: Dersom NVE fastsetter vår tillatte inntekt til 800mill. et gitt år, men forbruket er lavt (enten fordi kundene sparer mer på strøm, eller fordi det er en mild vinter og forbruket dermed går ned) slik at vi bare krever inn 750 mill. fra kundene, er det likevel 800 mill. som inntektsføres. Og motsatt: dersom vi fakturerer 850 mill. i nettleie, er det kun 800 mill. som blir inntektsført i regnskap. Avviket mellom faktisk inntekt og tillatt inntekt må vi hente inn påfølgende år slik at avviket går mot null over tid.»* (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)

Det vi blir informert om her er med andre ord at inntektene til bedriften i størst grad påvirkes av inntektsrammen som settes hvert år. Videre formidler han: *«Kraftsituasjonen, og de høye kraftprisene den har resultert i, påvirker imidlertid våre inntekter indirekte. Nettap er en del av inntektsrammen og når prisen på kraft stiger, stiger også inntektsrammen. Samtidig øker også våre kostnader (vi må kjøpe inn denne kraften fra markedet) så resultateffekten er null. Dagens kraftsituasjon påvirker ikke oss direkte i driften. Men: Vi merker en stor etterspørsel etter kapasitet, og dermed behov for å bygge mer infrastruktur, som skal transportere kraften fra produsent til forbruker. Dette er en konsekvens av det grønne skiftet, og dette til tross for at kraftprisene har vært historisk høye. Dette innebærer at vi må bygge mer nettinfrastruktur fremover.* (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)

Svaret denne informasjonen gir oss på forskningsspørsmålet er med andre ord at kraftsituasjonen ikke direkte påvirker inntektene i regnskapet, ettersom inntektene er representert av inntektsrammen. Likevel vil det være en indirekte påvirkning, grunnet at inntektsrammen bestemmes med hensyn til bedriftens inntektsbehov. Inntektsbehovene derimot, påvirkes mer direkte av kraftsituasjonen ettersom det vil påløpe økte kostnader ved en høyere strømpris. Det at bedriften merker økt etterspørsel etter kapasitet og av den grunn må utvide infrastruktur er også et eksempel på en kostnad som påløper på grunn av endringer i kraftmarkedet.

På bakgrunn av denne informasjonen vil vi undersøke om det finnes en sammenheng mellom endringen i kraftsituasjonen og økte inntekter og kostnader i regnskapet.

6.1.2 Regnskapsmessig oppklaring

I og med at regnskapet til nettleieskaper er noe utenom det vanlige, ønsket vi mer oppklaring i hvordan ulike poster regnskapsføres. Det første vi lurte på var hvor inntektsrammen posteres i regnskapet, ettersom inntakene ikke beregnes av direkte salg, men av kostnadsbehovet til den årlige driften. Til dette ga Moe følgende svar:

«Tillatt inntekt (inntektsrammen + de andre elementene vi skal ha kostnadsdekning for (nettleie til Statnett, eiendomsskatt etc.)) blir i regnskap definert som salgsinntekt». (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)

Dette vil si at vi kan bruke salgsinntektene til bedriften som en indikator på selve inntektsrammen for hvert år.

Ved å studere regnskapet blir det klart at den aller største delen av bedriftens inntekter kommer gjennom salgsinntektene (*Tabell 1*). Likevel er det også en andel av de totale driftsinntektene som posteres under «annen driftsinntekt». Moe forklarer:

«Andre driftsinntekter består i hovedsak av noe som kalles pliktleveranse:

- *Alle strøm kunder i Norge skal i utgangspunktet velge seg en kraftleverandør (den de kjøper selve strømmen fra) – eksempelvis Haugaland Kraft Energi, Tibber, Fjordkraft etc.*
- *Noen kunder bruker imidlertid litt tid på å finne en kraftleverandør, mens for andre kunder kan det hende at ingen kraftleverandører ønsker å ha de som kunde.*
- *Nettselskapene er da pliktige til å også selge strøm (i tillegg til nettleie) til disse kundene så lenge de betaler for seg – dette kalles pliktleveranse.*
- *Myndighetene setter også her begrensninger på hvor stort påslag vi kan ta på innkjøpspris (tror det er ca. 5-6 øre/kWh)»*
- *I andre driftsinntekter ligger det også enkelte andre inntektsposter, eksempelvis hender det at vi leier ut noen montører til søsterselskap eller eksterne for mindre jobber, kontorleie til andre selskap på enkelte av våre lokasjoner etc. Men dette er av svært begrenset omfang.» (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)*

Ettersom nettleieskap hovedsakelig selger en tjeneste og ikke en fysisk vare, var vi også nysgjerrige på hva som ligger under varekostnader i regnskapet. Svaret vi fikk på dette er at nettap og pliktleveranse blir ansett som varekostnad. Moe legger også til: *«I tillegg blir kostnader overliggende nett/nettleien vi betaler til andre nettselskap definert som varekost. Dette er først og fremst kostnader vi betaler til Statnett.» (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)*

6.1.3 Forholdet mellom nettap og inntektsrammen

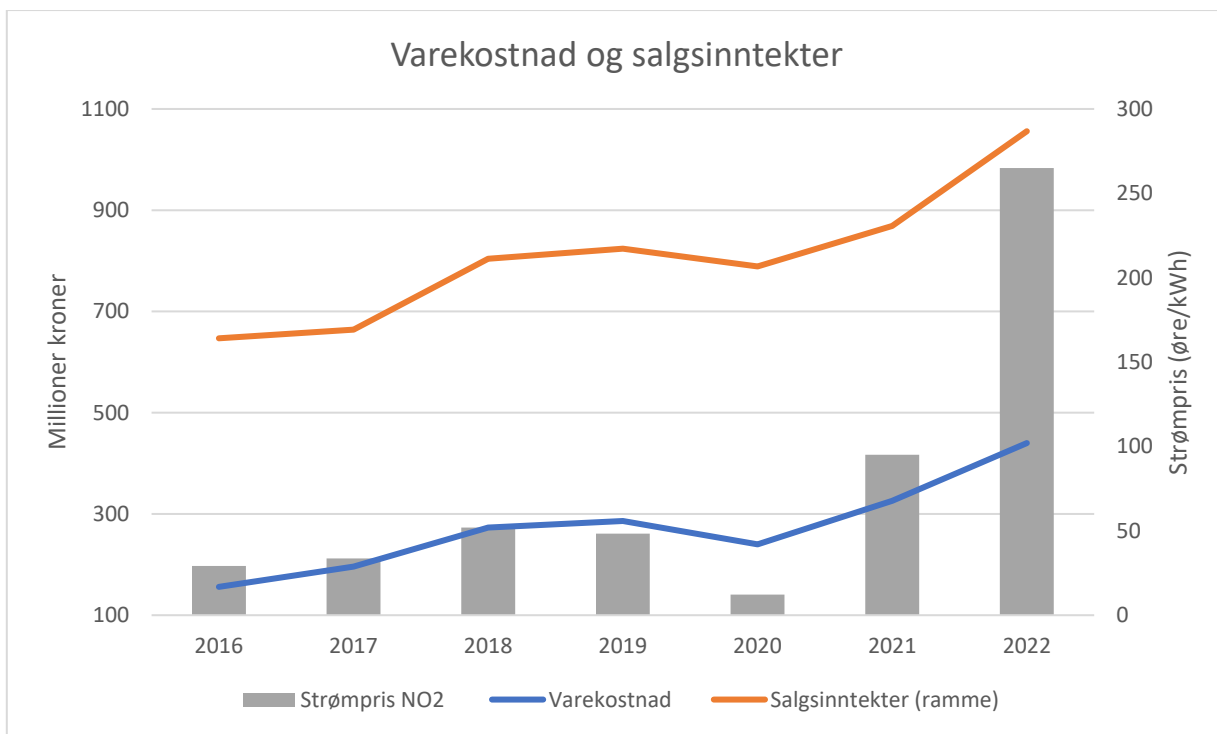
Ettersom Moe beskriver at økt etterspørsel fører til økte kostnader og høyere inntektsramme ønsker vi å studere denne sammenhengen i praksis slik at vi kan gi et svar på hvordan kraftsituasjonen påvirker regnskapet til Fagne. Dette kan vi gjøre ved å sammenlikne forholdet mellom nettapet og inntektsrammen.

Gjennom årsrapportene til Fagne finner vi både informasjon om hvor mye strøm Fagne har distribuert gjennom perioden, hvor mye som har gått tapt i prosessen og kostnaden ved dette.

År:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Distribuert kraft (GWh)	1740	1854	2003	1968	2011	2169	3169
Nettap (MWh)	177	214	246	259	249	257	319
Strømpris (øre/kWh)	29.14	33.63	51.90	48.35	12.22	95.09	264.97
Varekostnad	156	196	273	286	240	326	440
Salgsinntekter (ramme)	647	664	804	824	789	869	1,056

(Tabell 7 viser utviklingen mellom hvor mye strøm Fagne har levert, hvor mye nettap dette har medført, varekostnad, gjennomsnittlige strømpriser i regionen og salgsinntekter over perioden. Beløp er oppgitt i hele millioner.)

Gjennom perioden har Fagne økt distribuert kraft med totalt 82%, mens nettapet i MWh har gått opp med 80%. Dette tyder på at nettapet blir større etter hvert som etterspørselen etter kraft i regionen øker. Strømprisene, som har steget kraftig over perioden er med på å øke kostnadene ved nettapet ytterligere. Disse kostnadene utgjør en del av varekostnadene i regnskapet som har økt med hele 182% over perioden. Ser vi videre på salgsinntektene som skal dekke disse kostnadene ser vi en økning på 63%.

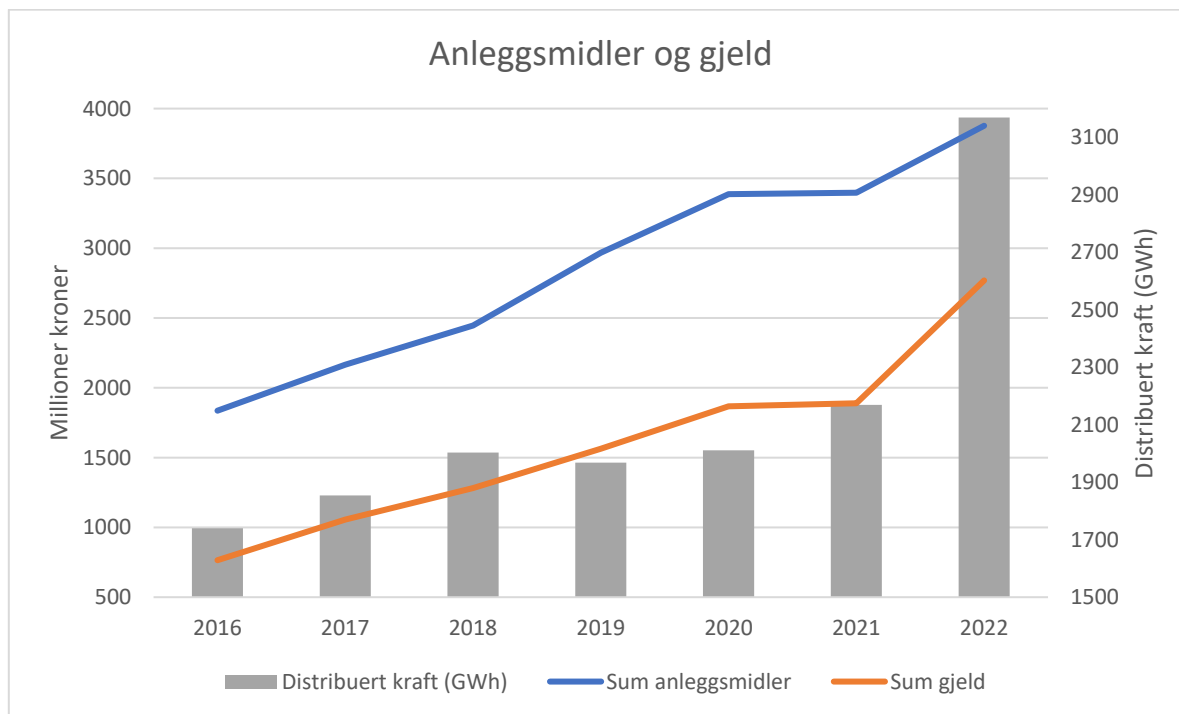
Figur 5 illustrerer forholdet mellom strømpris, varekostnad og salgsinntekter.

Ved å sette opp forholdet mellom økningen i strømprisene, varekostnaden og salgsinntektene i en graf blir det enklere å se en korrelasjon mellom elementene. Den generelle trenden er at varekostnadene øker med strømprisen, noe som gjenspeiles i salgsinntektene. I 2020 når strømprisene var lavest, ser vi en nedgang i kostnadene og inntektene, mens høyere priser i 2021 og 2022 øker dem igjen.

Gjennom å se på utviklingen observerer vi med andre ord at kraftsituasjonen påvirker regnskapet til Fagne gjennom at økt etterspørsel og høyere strømpriser fører til økte kostnader som må dekkes gjennom en større inntektsramme.

6.1.2 Anleggsmidler

Moe nevner også at kraftsituasjonen påvirker bedriften med at etterspørselen etter kapasitet har økt, noe som gjør at de må utvide sin infrastruktur. Vil også ta en nærmere titt på hvordan dette gjenspeiles i regnskapet.

Figur 1 viser utviklingen av bedriftens anleggsmidler, gjeld og distribuert kraft over perioden

Ved å studere grafen i figur 6 ser vi forholdet mellom hvor mye strøm Fagne har distribuert over perioden og økningen i totale anleggsmidler. Anleggsmidlene til bedriften har steget med 111% over perioden, noe som tilsvarer over 2 milliarder kroner. Ved å studere regnskapet blir det klart at disse investeringene trolig finansieres gjennom lån ettersom gjelden også har økt med litt over 2 milliarder siden 2016, noe som tilsvarer en gjeldsøkning på 262%. Året 2022 skiller seg spesielt ut ettersom både gjeld og distribuert kraft stiger med 46% fra året før.

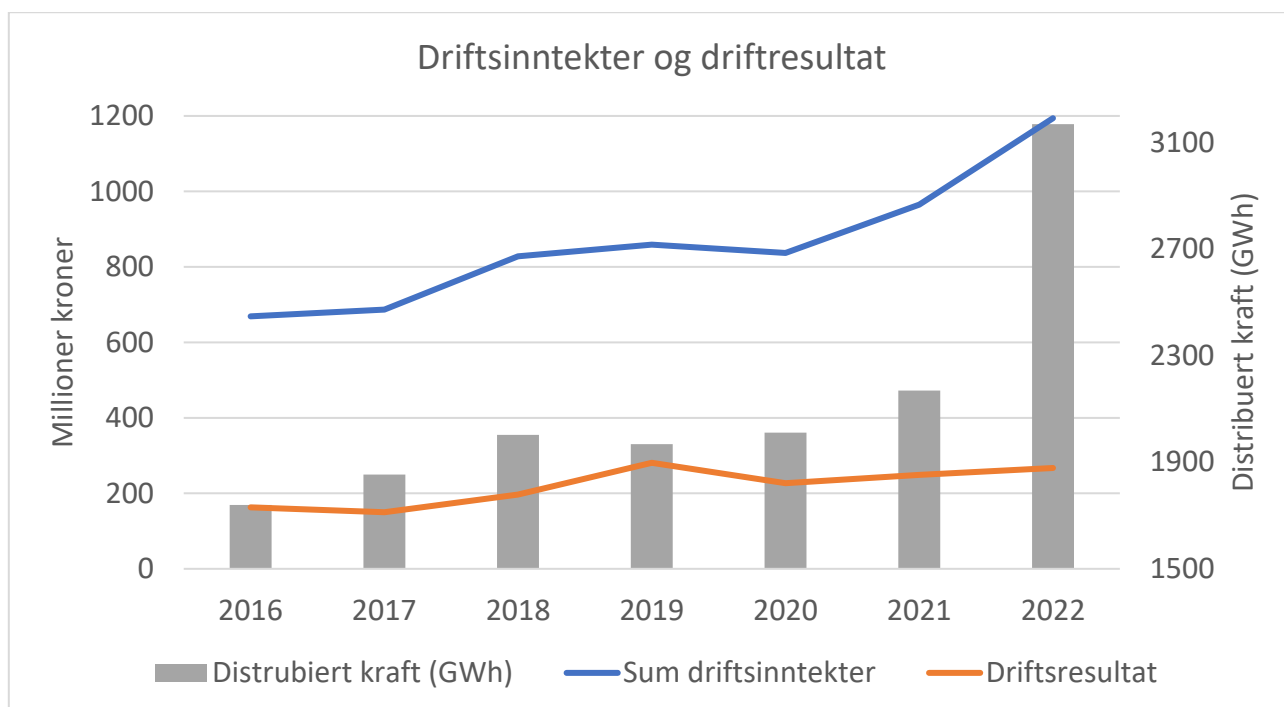
I årsrapporten blir det skrevet: «*Det økende behovet for strøm merkes godt hos nettselskapet Fagne, som nå er det niende største nettselskapet i landet. I 2022 gjorde Fagne investeringer i strømnettet for over en halv milliard kroner. Storstilt utbygging av regionalnettet i Odda og Tyssedal, oppgradering av hovedforsyningen til Haugesund vannverk og prosjektering av ny sjøkabel til Bømlo er bare noen av de mange viktige prosjektene det ble jobbet med for å øke forsyningsikkerheten og kapasiteten i strømnettet.*» (Haugaland Kraft, 2022, s. 4).

Moe legger til: «*Økningen mellom 2021 og 2022 forklares ved at Fagne i 2022 også inkluderte Odda Energi Nett som vi slo oss sammen med fra 1.januar 2022. Selv om Odda ikke har veldig mange kunder, har de et par store tungindustrikunder på regionalnett som har et betydelig forbruk.*» (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)

Ved å studere hvordan den økte etterspørselen påvirker regnskapet blir det tydelig at bedriften får større kostnader både i nettap, men også i anleggsmidler. Nettapet dekkes gjennom en høyere inntektsramme i salgsinntektene, mens finansieringen av anleggsmidlene dekkes gjennom økt gjeld.

6.1.3 Utviklingen i inntekter og resultat

Nå som vi har fått en forståelse for hvordan kraftsituasjonen kan påvirke regnskapet vil vi se på hvordan driften har utviklet seg over perioden. Dette kan gjøre vi ved å se på driftsinntektene og driftsresultatet samt hvor mye strøm bedriften har distribuert.

Figur 7 viser årlige driftsinntekter og resultat samt distribuert kraft over perioden.

Driftsinntekter

Fra 2016 til 2022 økte driftsinntektene med totalt 78.3%. De største vekstårene er 2018 og 2022, som begge øker med over 20%. Som vi har sett på tidligere økte også distribuert kraft disse årene, med henholdsvis 8% i 2018 og 46% i 2022.

I 2020 hadde bedriften en negativ utvikling av driftsinntekter på -2,5% sammenliknet med året før, men vi ser at vekstøkningen fortsetter allerede året etter. Fagne distribuerte mer strøm i 2020 enn i 2019, og hadde høyere inntekter under annen driftsinntekt. Dette tyder på at det er den lavere inntektsrammen som ble satt dette året som resulterer i nedgangen. 2020 er det eneste året i perioden hvor rammen blir satt lavere enn året før, og også det eneste året med nedgang i driftsinntekter. At rammen senkes dette året kan trolig skyldes lavere strømpriser som gir bedriften et lavere kostnadsbehov.

Det vi ser ved å studere dette året er et eksempel på at selv om bedriften selger mer strøm totalt sett, får de ikke nødvendigvis høyere salgsinntekter ettersom disse begrenses av inntektsrammen og kostnadsbehovet for året. Vi ser også at det er inntektsrammen som har størst påvirkning på endringer i bedriftens totale inntekter. For de resterende årene ser vi generelt sett at inntektene øker når bedriften distribuerer mer kraft og har høyere driftskostnader.

Driftsresultat

For å se hvor lønnsom driften er når man tar kostnader med i beregningen ser vi nærmere på driftsresultatet.

I likhet med driftsinntektene ser vi også en positiv vekst i resultatet gjennom perioden. Fra 2016 til 2022 har resultatet økt med totalt 64,3%, noe som er noe lavere enn den prosentvise veksten i inntekter. Dette kan tyde på en økning i kostnader som følge av den økte driften. Vi ser at resultatet hadde spesielt stor oppgang i 2018 og 2019, etterfulgt av en nedgang på nesten 20% i 2020. Som vi så da vi studerte inntektene hadde bedriften lavere inntektsramme dette året. Samtidig øker blant annet kostnadene under andre driftskostnader og lønnskostnader. De økte kostnadene kan muligens være noe påvirket av korona-utbruddet. I årsrapporten fra 2020 skrives det: «Også Haugaland Kraft Nett (Fagne) fikk utfordringer på grunn av koronapandemien. Strømnettet er samfunnskritisk infrastruktur, og fra driftssentralen i Haugesund driftes og overvåkes strømnettet, som forsyner bortimot 90.000 nettkunder i regionen vår (Haugaland Kraft, 2021, s. 12).

Fra 2020 til 2022 øker annen driftsinntekt totalt med 185%, noe som er med på å øke de totale driftsinntektene. Moe forklarer at dette skjer som følge de høyere strømprisene: «Dette skyldes økning i kraftpris som både gir oss høyere inntekter fra salg, men også tilsvarende høye utgifter i form av kjøp av kraft.» (Aslak Moe, personlig kommunikasjon, 2. mai 2024)

Til sammenlikning steg varekostnaden med 85% på disse årene.

Mellom 2017 og 2019 steg resultatet til bedriften med hele 87,15%. 2019 er også året Fagne har hatt høyest årsresultat. Ser vi nærmere på regnskapet ser vi at driftsinntektene øker med nesten 25% på disse årene mens «andre driftskostnader» bare øker med 7%.

Ved å studere veksten i driftsinntekter og resultat ser vi at inntektene vokser mer enn resultatet, spesielt etter 2019. Dette kan skyldes at bedriften distribuerer vesentlig mye mer kraft de siste årene i perioden som fører til at kostnadene øker mer enn inntektene. Samtidig vet vi at inntektsrammen skal justeres for å dekke bedriftens behov og skape en gunstig avkastning, men at denne skal begrenses slik at kundene ikke skal betale for høye nettleiepriser. Av den grunn vil NVE ikke øke inntektsrammen mer enn nødvendig, noe som kan tyde på at resultatnivået ses på som tilstrekkelig for å dekke bedriftens kostnader ved drift og fremtidig utbygging.

6.2 Hvilke forskjeller kan vi se på nettleieselskaper i ulike strømsoner?

Til nå har vi sett på hvordan regnskapet til Fagne påvirkes av kraftsituasjonen på Sør-Vestlandet. Nå vil vi også se nærmere på hvordan regnskapet utvikler seg i forhold til et nettleieselskap i en annen del av landet.

6.2.1 Strøm- og nettleiepriser

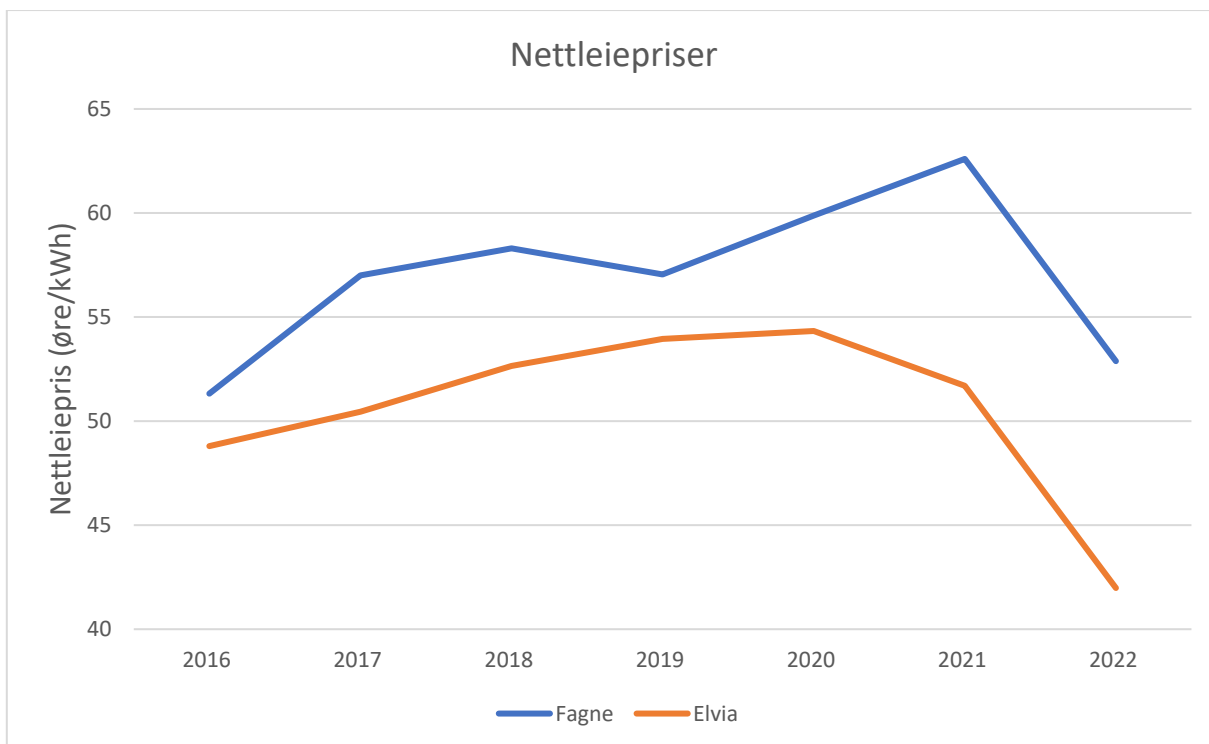
Vi vurderer Elvia som en relevant bedrift å sammenlikne med ettersom de opererer i samme bransje og i to forskjellige områder med høy kraftetterspørsel. Før vi går videre på regnskapene til bedriftene ønsker vi å se på de gjennomsnittlige strøm- og nettleieprisene for hvert av områdene under perioden.

Strømpriser	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sør-Vest (NO2)	29.14	33.63	51.90	48.35	12.22	95.09	264.97
Sør-Øst (NO1)	30.31	33.86	52.38	48.38	12.21	94.62	241.70

Tabell 8 viser årlig gjennomsnittlige strømpriser i de to regionene oppgitt i øre / kWh (Hentet 23. april 2024 fra minspotpris.no).

Ved å studere strømprisene i de to områdene over perioden ser vi at det er svært små forskjeller de aller fleste årene. Året som skiller seg ut er 2022, hvor gjennomsnittsprisene i NO2 er 9,6% høyere enn i NO1. Dette kan tyde på at begge sonene har hatt tilnærmet lik kraftetterspørsel i forhold til egen kapasitet, men at Sør-Vestlandet ble preget av høyere belastning i 2022. Statkraft beskriver sammenhengen mellom strømprisen og etterspørsel slik: *“Flyten av strøm i Norge begrenses av kapasiteten i strømmettet. Når det er ulik kraftsituasjon i ulike deler av landet kan det derfor oppstå situasjoner der det noen steder er knapphet og andre steder overskudd av kraft. Siden overføringskapasiteten i strømmettet er begrenset gjør dette at det kan oppstå forskjeller i prisen strømkundene må betale.”* (Statnett, 2022)

Siden bedriftene skal dekke inntektene gjennom nettleien, er det også interessant å sammenlikne nettleieprisene til selskapene i perioden. *“Nettleien skal gi nettselskapet inntekter til dekning av kostnadene ved transport av strøm, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Det er nettselskapet selv som fastsetter nettleien, men RME kontrollerer at inntekten nettselskapet henter inn gjennom nettleien ikke er høyere enn det nettselskapet totalt har lov til å ta seg betalt fra sine kunder.”* (NVE, 2024, B)

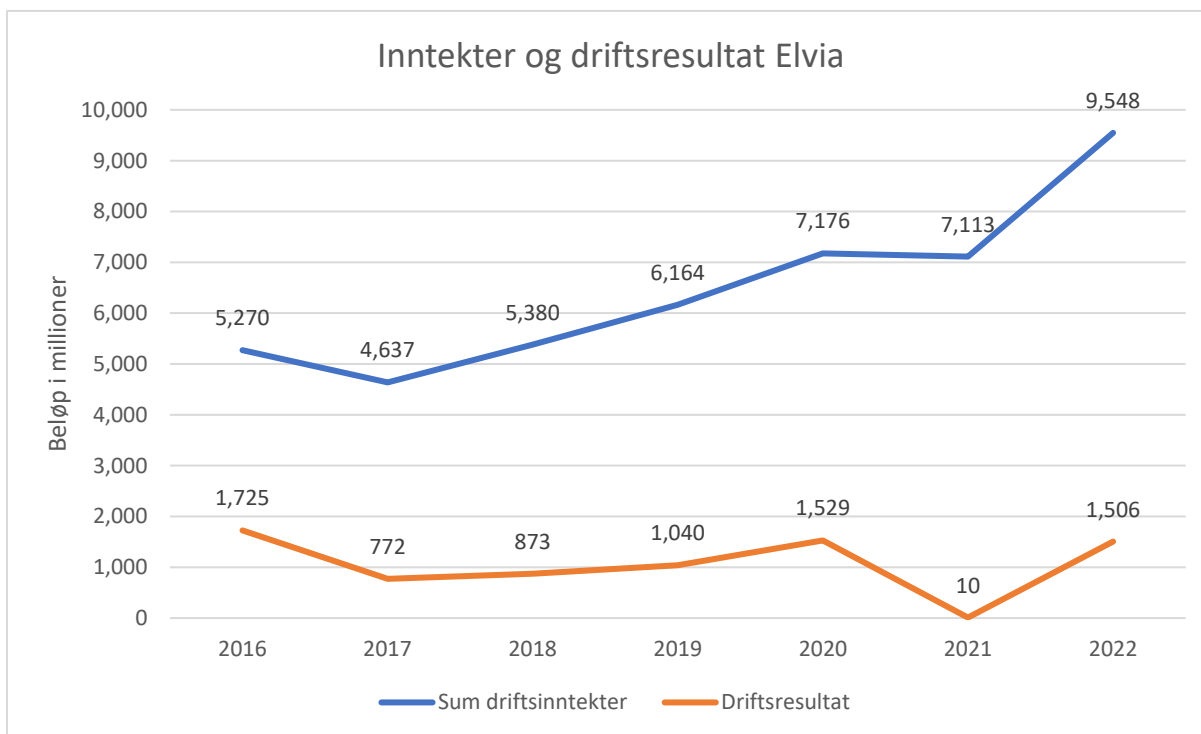

Figur 8 viser nettleieprisene til bedriftene over perioden oppgitt i øre per kWh. (Nettleiestatistikk hentet fra NVE, 2024, C).

Gjennom samtlige år i perioden ser vi at Fagne har høyere nettleiepriser enn Elvia. I årene 2016-2020 har Fagne gjennomsnittlig 9% høyere priser, mens i 2021 øker prisforskjellen til 21%. I 2022 øker den igjen til 26%. At Fagne har høyere nettleiepriser tyder på at de har høyere kostnader knyttet til sin drift som de må dekke med en høyere nettleie. Generelt sett stiger prisene til begge bedriftene fra 2016 til 2020, mens begge ser en nedgang i 2022. Denne nedgangen kan skyldes et vedtak om å senke nettleieprisene som følge av den kraftige strømprisøkningen. Statnett skriver: «Krigen i Ukraina og bortfall av russiske gassleveranser til Europa har rokket ved den europeiske energisikkerheten og ført til svært høye energipriser...Derfor justerte vi ned nettleien i flere omganger i løpet av året...» (Statnett, 2023). Hensikten med å senke nettleieprisene er for at norske innbyggere og industrier skal få billigere strømregninger. Dette betyr i prinsippet at nettleieinntektene vil bli lavere, samtidig som nettapskostnadene øker ved høyere strømpriser

6.2.2 Effektivitet og avkastning

NVE forklarer at effektive nettselskaper vil få høyest avkastning. «Selskaper som er mer kostnadseffektive i sin ressursbruk enn gjennomsnittet vil få en kostnadsnorm som er høyere enn kostnadsgrunnlaget, og dermed en høyere avkastning. Motsatt vil selskaper som er mindre effektive enn gjennomsnittet sitte igjen med en lavere avkastning» (NVE, 2024, A). Dette tas til betraktning når vi videre skal sammenlikne regnskapene til de to bedriftene.

Figur 9 viser utviklingen i Elvias driftsinntekter og driftsresultat.

I likhet med Fagne har også Elvia sett en økning i både driftsinntekter og totalkapital. Den største forskjellen vi bemerker oss er at Elvias driftsresultat var 12.7% lavere i 2022 enn det var i 2016, selv om inntektene økte med over 80% i samme periode. Ser vi nærmere på tallene i regnskapet ser vi at Fagnes resultat øker jevnlig over perioden, mens Elvia har større svingninger fra år til år. Året 2016 var det året i perioden hvor Elvia hadde høyest driftsresultat, mens i 2021 gikk driftsresultatet ned med hele 99,3% fra året før. Dette førte til et negativt årsresultat.

Endring 2016 - 2022	Fagne	Elvia
Driftsinntekter	78.3%	81.2%
Driftsresultat	64.3%	-12.7%
Totalkapital	97.3%	113.7%

Tabell 9 viser den prosentvise utviklingen i bedriftenes driftsinntekter, driftsresultat og totalkapital over perioden.

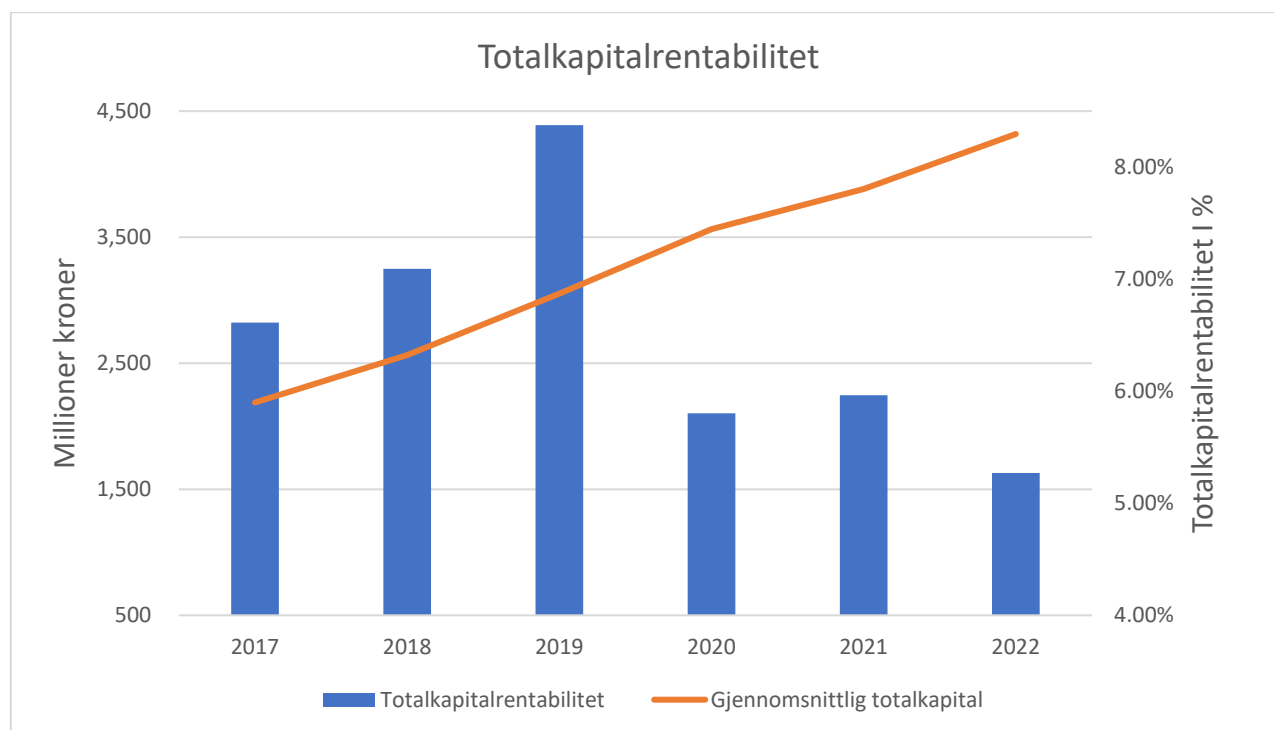
I konsernets årsrapport blir det skrevet at dette skyldes økningen i strømprisene. «*Høye kraftpriser førte til en sjudobling av Elvias nett-tapskostnader i 2021 sammenlignet med året før ... På grunn av motstand i strømledningene vil noe av den elektriske energien gå tapt i form av varme på veien mellom der energien blir produsert og der kunden forbruker den. Nettselskapene må betale den til enhver tid gjeldende spotprisen for den energien som går tapt...*» (Eidsiva Energi, 2022, s. 6). I motsetning til Elvia hadde Fagne en oppgang i driftsresultat på 9,6% i 2021, selv om strømprisene også økte på Sør-Vestlandet. Ser vi derimot på nettleieprisene til bedriftene ser vi at Elvia hadde lavere nettleie i 2021 enn året før, mens Fagne skrudde sine priser opp.

6.3 Nøkkeltallsanalyse

For å nærmere sammenlikne bedriftenes utvikling i lønnsomhet, likviditet og soliditet over perioden, tar vi i bruk ulike nøkkeltallsberegninger basert på bedriftenes regnskap.

6.3.1 Lønnsomhet

For å analysere bedriftenes lønnsomhet i perioden ser vi nærmere på total kapitalrentabiliteten, kapitalens omløpshastighet og resultatgraden.

Figur 10 viser fagnes utvikling i total kapitalrentabilitet og gjennomsnittlig total kapital over perioden.

Ved å studere total kapitalrentabiliteten til Fagne ser vi en positiv økning fra 2017 til 2019 hvor den nådde sin topp på 8,37%. De resterende årene i perioden ligger rentabiliteten på mellom 5% og 6%, og er på laveste nivå i 2022. Samtidig ser vi at den gjennomsnittlige total kapitalen øker jevnlige over hele perioden. Dette betyr at resultat ikke vokser i forhold til økningen i total kapital. Vi ser en klar nedgang i 2020 som tidligere nevnt var det eneste året i perioden hvor inntektsrammen ble nedjustert, samtidig som 2019 var det beste året resultatmessig.

Dette i tillegg til at totalkapitalen fortsetter å øke fører til at rentabiliteten synker med 2,57 prosentpoeng mellom disse to årene. Gjennom perioden har rentabiliteten gått ned med 1,34 prosentpoeng.

For å se mer nøye på hva som påvirker totalkapitalrentabiliteten kan vi se på sammenhengen mellom resultatgraden og kapitalens omløpshastighet.

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gjennomsnittlig totalkapital	2,188	2,565	3,051	3,564	3,882	4,318
Totalkapitalrentabilitet	6.61%	7.09%	8.37%	5.80%	5.96%	5.27%
Kapitalens omløpshastighet	0.314	0.323	0.282	0.235	0.249	0.276
Resultatgrad	21.04%	21.97%	29.74%	24.69%	23.97%	19.06%

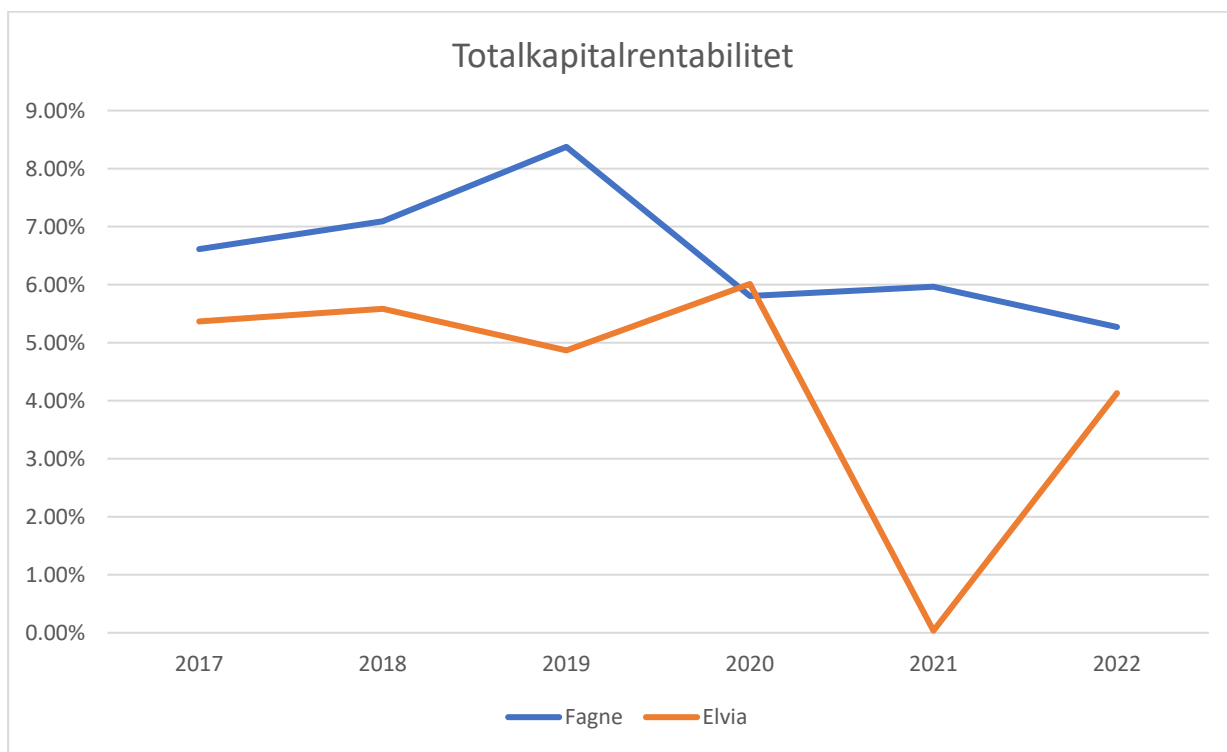
Tabell 10 viser Fagnes gjennomsnittlige totalkapital i hele millioner, totalkapitalrentabilitet, kapitalens omløpshastighet og resultatgrad for perioden.

Ved å studere kapitalens omløpshastighet ser vi at bedriften var mest effektiv i 2017 og 2018. Etter disse årene synker omløpshastigheten, særlig i 2020, før den begynner å øke igjen over de siste årene. Mellom 2017 og 2022 har omløpshastigheten totalt sunket med -12%. I samme periode har Fagne økt den gjennomsnittlige totalkapitalen med 97.3% og økt driftsinntektene med 74%. At omløpshastigheten har blitt lavere kan tyde på at bedriften har overinvestert (Hoff & Pedersen, 2019, s. 211). Gjennom årsrapportene og dialog med Moe har vi fått vite at de økte investeringene i anleggsmidler blir sett på som en nødvendighet for å fylle den økende etterspørselen etter kraft i området. Dette tyder på at investeringskostnadene ved den økte driften øker mer enn inntektene.

I starten av perioden ligger resultatgraden til bedriften på rundt 21%, men øker til 29,74% i 2019. Etter denne oppgangen synker resultatgraden for hvert år ut perioden. At resultatgraden synker selv om resultatet øker indikerer igjen at kostnadene ved drift blir større etter hvert som bedriften selger mer strøm. Dette kan vi for eksempel se i 2022 som var året med høyest driftsinntekter og distribuert strøm, men også året med lavest resultatgrad.

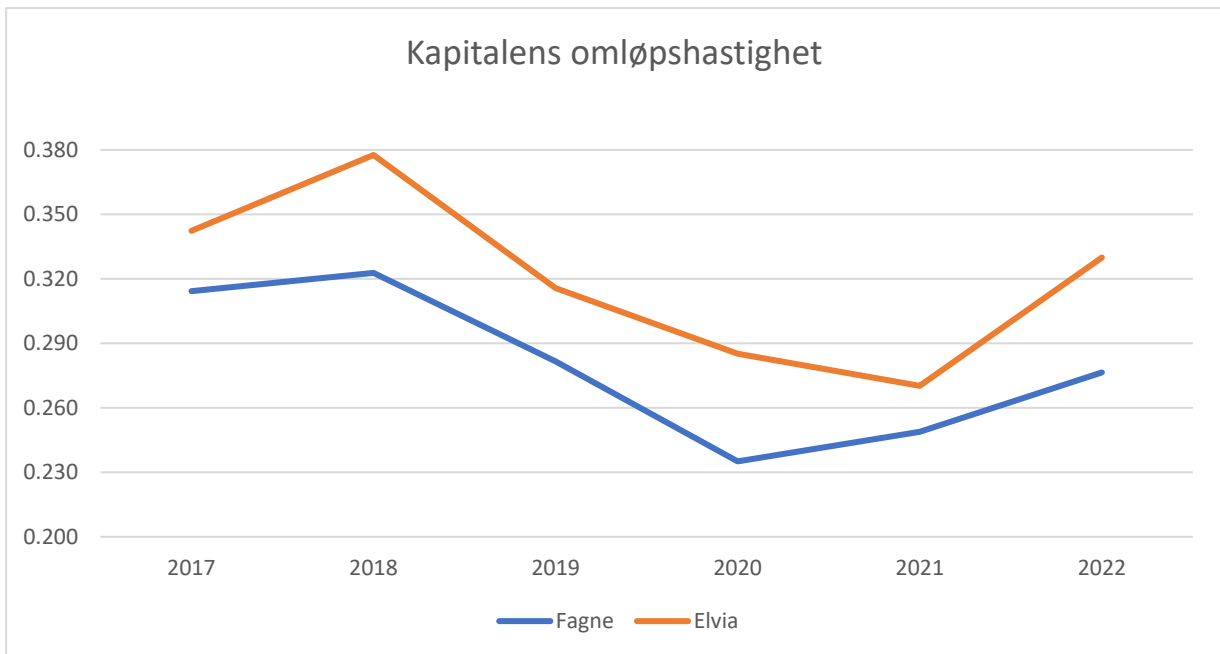
Gjennom perioden ser vi at både omløpshastigheten og resultatgraden til slutt ligger på et lavere nivå enn i starten av perioden, noe som gjenspeiles i den synkende total kapitalrentabiliteten. Om Fagne og NVE har et mål om å forbedre total kapitalrentabiliteten sett at total kapitalen forsetter å øke, må enten driftskostnadene bli lavere eller inntektene høyere. Hvis NVE justerer inntektsrammen enda høyere i forhold til kostnadsbehovet, må også nettleieprisene settes høyere for å dekke salgsinntektene. Med andre ord kan det å fokusere på en bedre total kapitalrentabilitet gå ut over kundene i driftsområdet. Det kan også tenkes at investeringene i infrastruktur som gjøres gjennom den økte kapitalen ikke nødvendigvis er operative samme år som gjelden tas opp, som kan bety at bedriften ikke enda tjener penger på de nye investeringene. Dette kan føre til at rentabiliteten bedres etter hvert som den nye infrastrukturen tas skikkelig i bruk. At omløpshastigheten begynner å ta seg opp igjen mellom 2020 og 2022 kan også være et tegn på dette.

Samtidig er det vanskelig å si noe om rentabiliteten ved å bare se på den ene bedriften, og om forskjellen på 1,34 prosentpoeng gjennom perioden er av noe vesentlig betydning. Av den grunn vil vi også sammenlikne nøkkeltallene med Elvia.

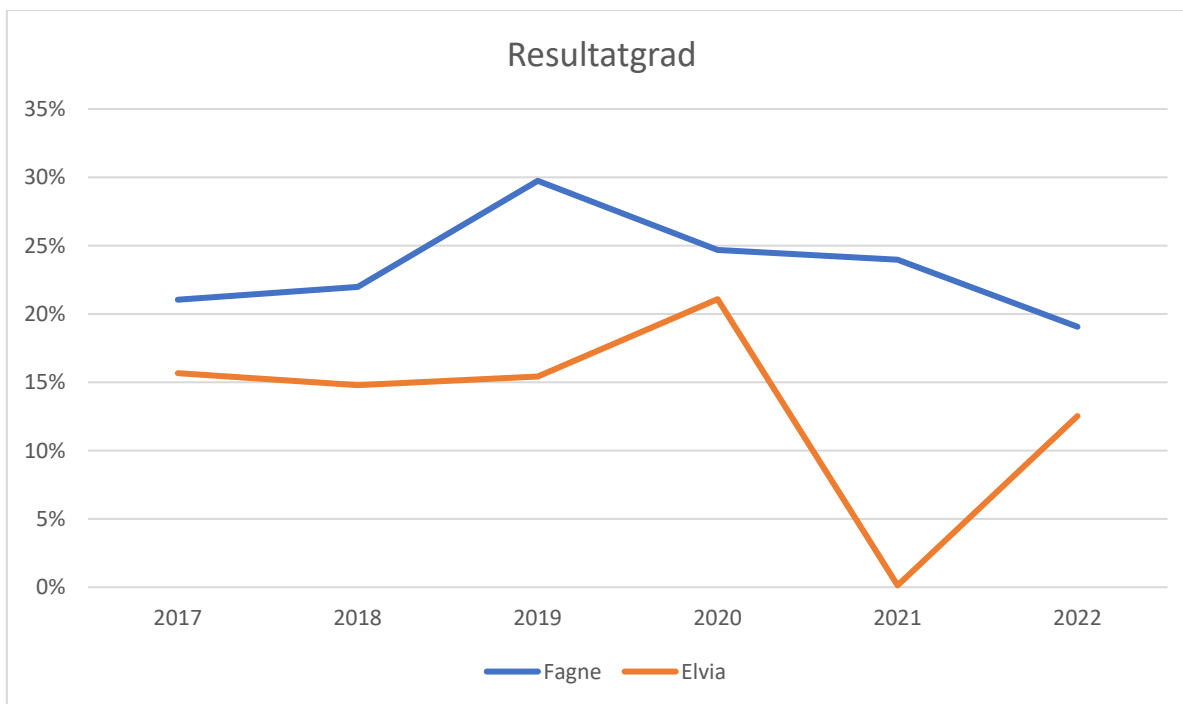
Figur 11 viser Fagne og Elvias utvikling i total kapitalrentabilitet over perioden.

Ved å studere grafen med begge bedriftenes total kapitalrentabilitet legger vi merke til en del forskjeller. Det første som skiller bedriftene er at Elvia ligger på et lavere prosentnivå i hele perioden, utenom 2020 hvor de begge har rundt 6%. Det andre som utmerker seg spesielt er at Elvias total kapitalrentabilitet i 2021 går ned til kun 0,04%. Dette vet vi skyldes kostnadsøkningen i nettleie som gjorde at de gikk i underskudd.

Figur 12 viser Fagne og Elvias utvikling i Kapitalens omløpshastighet over perioden.

Sammenlikner vi kapitalens omløpshastighet for bedriftene ser vi at Elvia ligger på et høyere nivå enn Fagne over hele perioden, selv om Fagne har høyere total kapitalrentabilitet. Dette betyr at vi vil finne de største forskjellene i når vi ser på resultatgraden til bedriftene. At Elvia har høyere omløpshastighet forteller oss at de anvender kapitalen i bedriften mer effektivt enn Fagne i forhold til driftsinntektene.

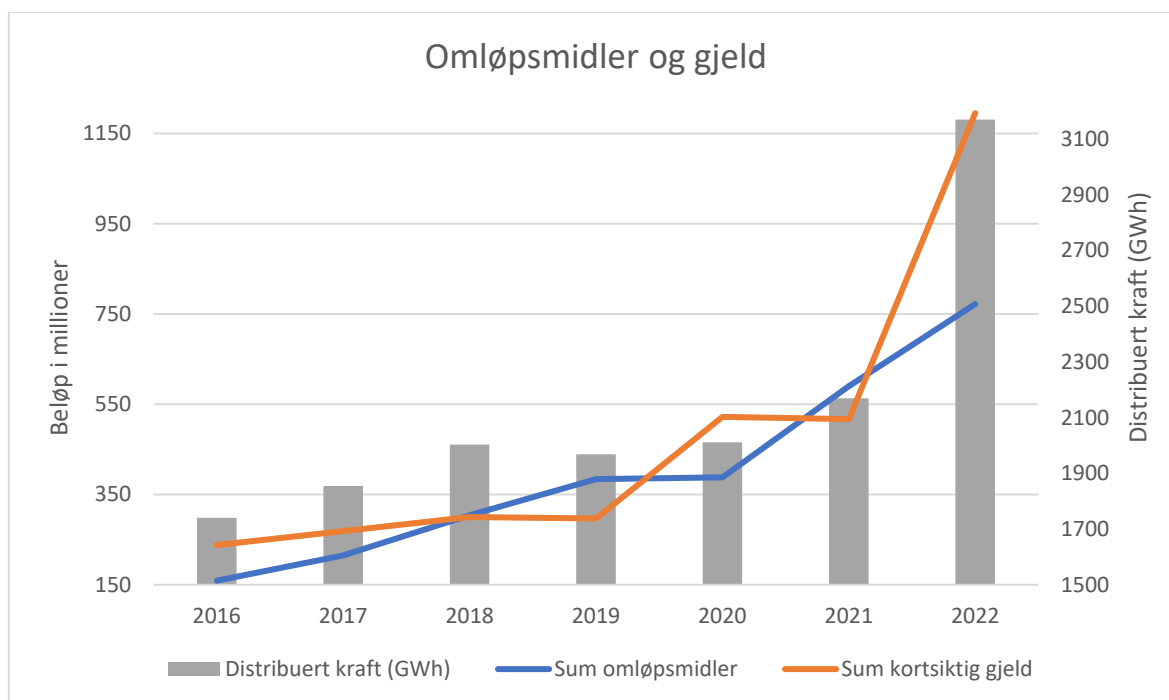
Figur 13 viser Fagne og Elvias utvikling i Resultatgrad over perioden.

I grafen for resultatgraden ser vi mer tydelig hvorfor Elvia har en lavere total kapitalrentabilitet enn Fagne. Gjennom perioden har Fagne en gjennomsnittlig resultatgrad på 23%, mens Elvia ligger på 13%. Det vi finner ut av når vi studerer omløpshastigheten og resultatgraden er at Elvia har høyere driftsinntekter i forhold til egen kapital sammenliknet med Fagne, men også høyere driftskostnader sammenliknet med driftsinntekter, noe som sammen fører til en lavere total kapitalrentabilitet. Dette er et tegn på at Fagne er mer kostnadseffektive i sin ressursbruk, noe som ifølge NVE vil føre til høyere avkastning.

6.3.2 Likviditet

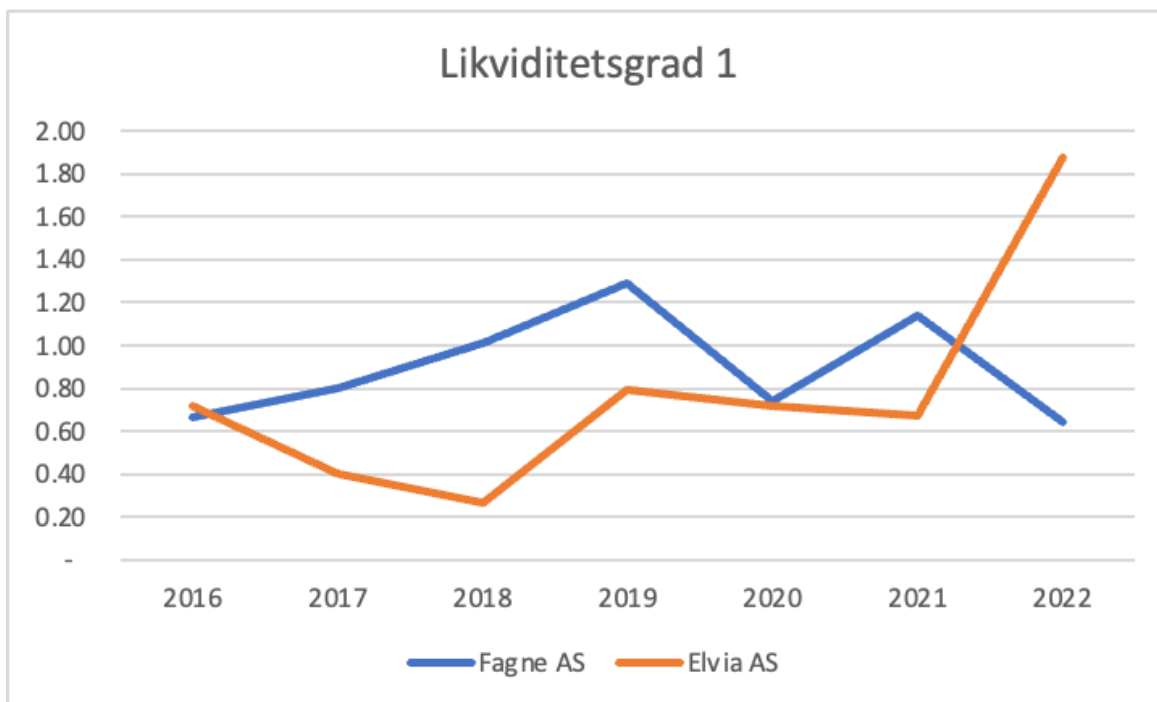
Etter å ha sammenliknet nøkkeltall for bedriftenes lønnsomhet vil vi nå gå videre å se på likviditeten.

Likviditetsgrad 1

Figur 14 viser Fagne sin utvikling i Omløpsmidler og gjeld over perioden.

Likviditetsgrad 1 er et mål på bedriftens omløpsmidler i forhold til den kortsiktige gjelden. I likhet med total kapitalrentabiliteten ser Fagne en stigende trend for Likviditetsgrad 1 i årene mellom 2016 og 2019. Ser vi nærmere på regnskapet kan vi se at omløpsmidlene til bedriften øker for hvert år i perioden og har en total økning på 386%. Stigningen kommer for det meste gjennom økning i fordringer. Vi vet fra tidligere at bedriften også har økt gjelden over perioden og den kortsiktige gjelden har totalt steget med litt over 400%. Ved å studere grafen kan man se at omløpsmidlene og gjelden stiger etter hvert som bedriften distribuerer mer kraft. Sammen med den markante økningen i distribusjon i 2022 stiger også den kortsiktige gjelden betraktelig, noe som fører til nedgangen i likviditetsgraden dette året.

Figur 15 viser Fagne og Elvias utvikling i Likviditetsgrad 1 over perioden.

Sammenlikner vi med Elvia ser vi at Fagne for det meste har en høyere likviditetsgrad, men at nivået gjennom perioden svinger for begge bedriftene. Vi ser at Elvia ligger på sitt laveste nivå i 2017 og 2018, med henholdsvis 0,40 og 0,27. Dette betyr at gjelden her er vesentlig høyere enn omløpsmidlene. I periodens siste år derimot, øker Elvias likviditetsgrad 1 betraktelig.

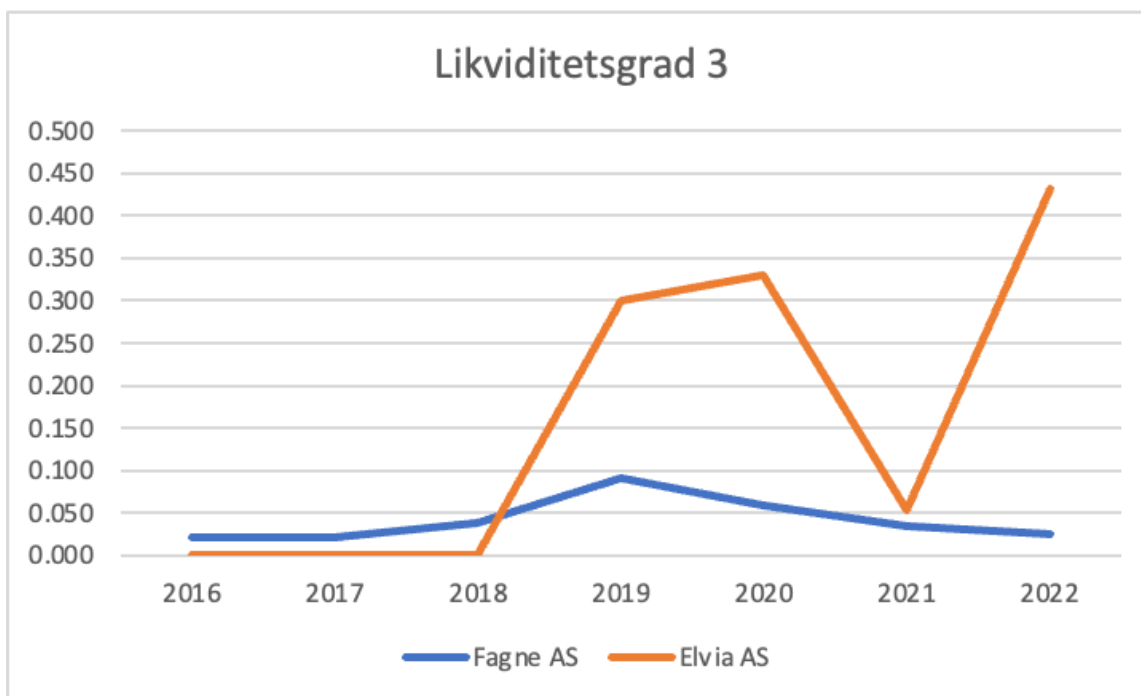
Dette skyldes en økning i omløpsmidler på 176% sammenliknet med året før.

Som vi har sett på tidligere har begge bedriftene vokst over perioden. I læreboken

Grunnleggende regnskap 2 skrives det: «Det er også verdt å understreke at god lønnsomhet ikke nødvendigvis betyr at bedriften har god likviditet. Hvis f.eks. en bedrift vokser sterkt, kreves det normalt mye kapital for å finansiere veksten.» (Hoff & Pedersen, 2019, s. 235). Det

vi med andre ord ser ved å sammenlikne bedriftene er at bedriftenes evne til å dekke sine løpende betalingsforpliktelser svinger mye fra år til år.

Likviditetsgrad 3

Figur 16 viser Fagne og Elvias utvikling i Likviditetsgrad 3 over perioden.

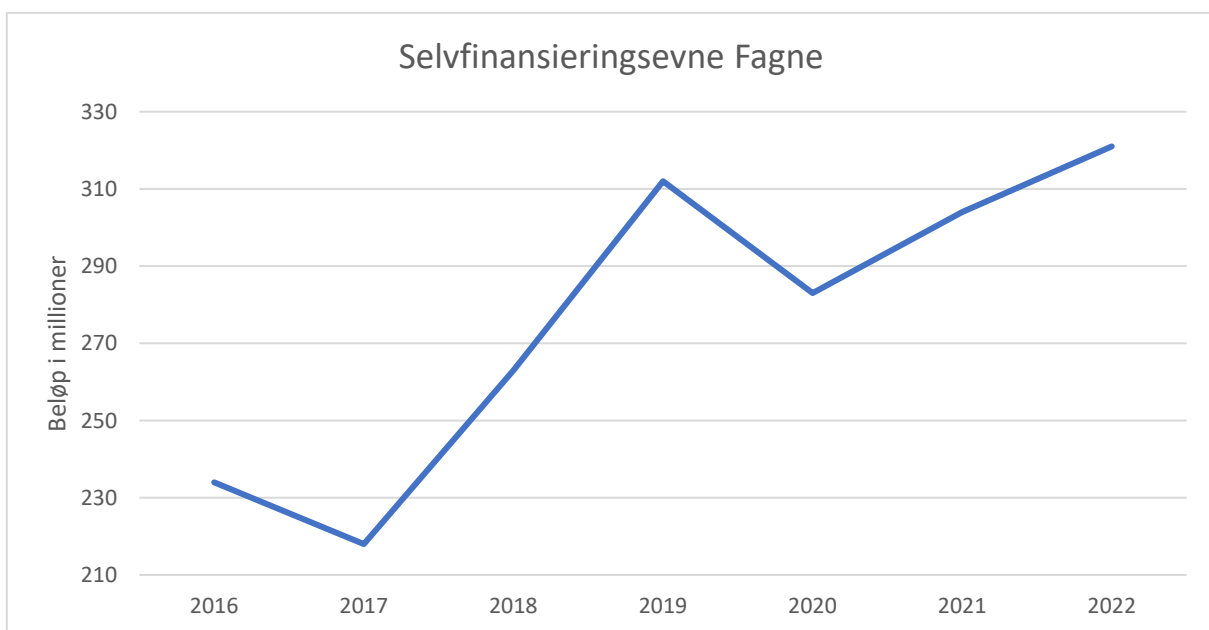
Likviditetsgrad 3 er et mål på hva bedriften har av betalingsmidler i forhold til den kortsiktige gjelden. I Grunnleggende regnskap 2 nevnes det et krav på minimum 0,3, noe som betyr at 30% av den kortsiktige gjelden skal kunne betales gjennom bedriftens kontanter (Hoff & Pedersen, 2019, s. 240).

Studerer vi grafen ser vi at Fagne holder seg godt under dette nivået i hele perioden, mens Elvia har større svingninger. Fagnes regnskap under "Kasse/Bank/Post", ligger i starten av perioden rundt 5 millioner, mens i 2019 stiger opp til rundt 30 millioner, hvor den holder seg resterende år, med et lite unntak i 2021. Økningen her fører til stigningen vi ser mot 2019, men ettersom kontantene slutter å øke samtidig som den kortsiktige gjelden stiger ser vi gradvis nedgang i Likviditetsgrad 3 i de siste årene. Tallene fra grafen tyder det på at Fagnes kontantgrad ikke er tilstrekkelig for å kunne betale noe særlig av den kortsiktige gjelden.

For Elvia starter perioden med tre år med en svært lav verdi for Likviditetsgrad 3. Dette skyldes at bedriften har veldig lite kontanter i forhold til gjelden disse årene. Fra 2019 stiger nivået markant. I grafen kan man se verdier mellom 0,3 og 0,45 i resterende år ut perioden med unntak av 2021 hvor vi kan se at grafen synker i tråd med det dårlige resultatet dette året. Det vi ser ved å sammenlikne de to bedriftene er at Fagne ligger på jevnt lavere nivå gjennom perioden, mens Elvia har større svingninger både opp og ned. I boken blir det beskrevet: «*Det kan også være store forskjeller i samvariasjonen mellom omløpsmidlene og den kortsiktige gjelden for bedrifter som opererer i samme bransje. Sammenligner vi derfor bedriftenes likviditetsgrad med hverandre må vi ta høyde for slike variasjoner når vi konkluderer.*» (Hoff & Pedersen, 2019, s. 242). På bakgrunn av dette er det vanskelig å si så mye om nivået bedriftene ligger på er bra eller dårlig.

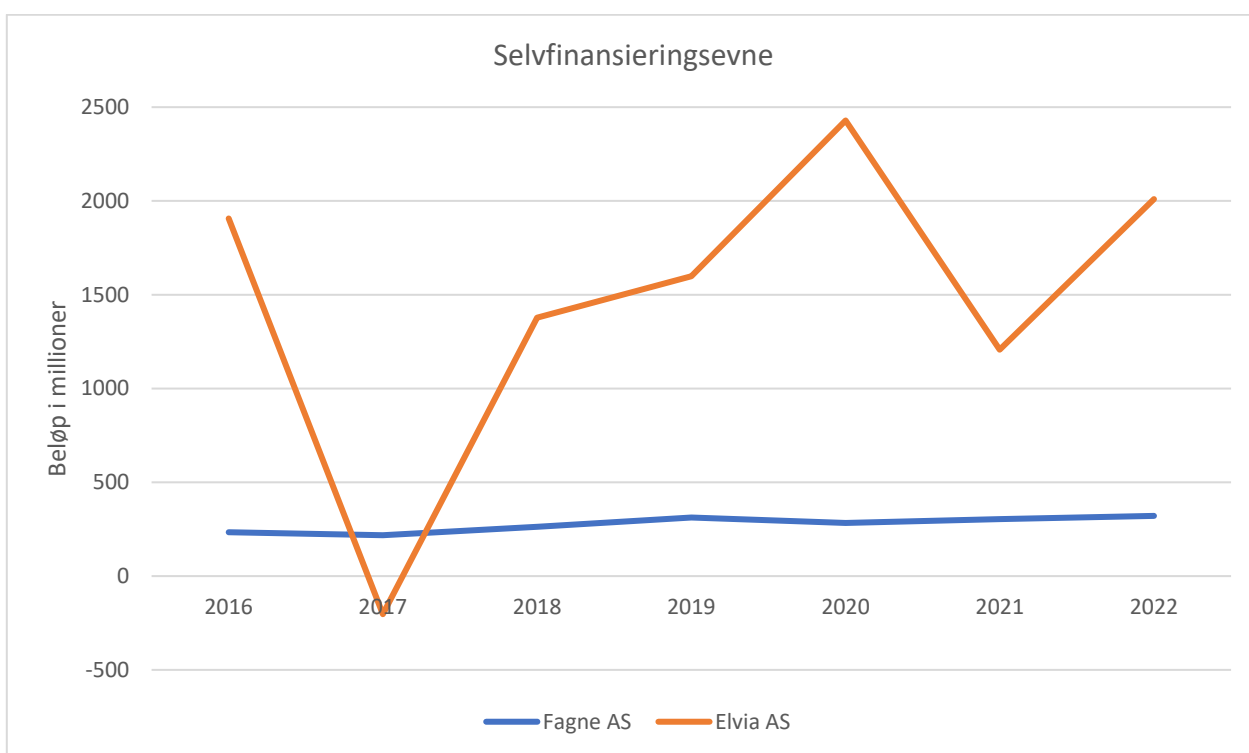
Selvfinansieringsevne

Selvfinansieringsevnen er bedriftens inntjening som den selv genererer gjennom driften.

Figur 17 viser Fagne sin utvikling i Selvfinansieringsevne over perioden.

Gjennom å studere grafen ser vi at Fagnes selvfinansieringsevne har en ganske stor økning i 2018 og 2019. Etter en liten nedgang i 2020 stiger den videre ut perioden. Ved å se på regnskapet ser vi at bedriften har høyere resultat i slutten av perioden samtidig som avskrivninger også øker med over 40%. Siden bedriften ikke betaler noe utbytte er det disse økningene som påvirker selvfinansieringsevnen. Vi har tidligere sett på forholdet mellom driftsinntektene og resultatet, og hvordan disse påvirkes av kraftsituasjonen. Det samme vil derfor være gjeldene for selvfinansieringsevnen.

Figur 18 viser Fagne og Elvias utvikling i Selvfinansieringsevne over perioden.

Når vi sammenlikner de to bedriftene i grafen kan det se ut som Elvia har mye større svingninger enn Fagne over perioden. Dette skyldes forskjellen i bedriftenes totale inntekter og resultat, noe som fører til at Elvia har en høyere selvfinansieringsevne i kroner.

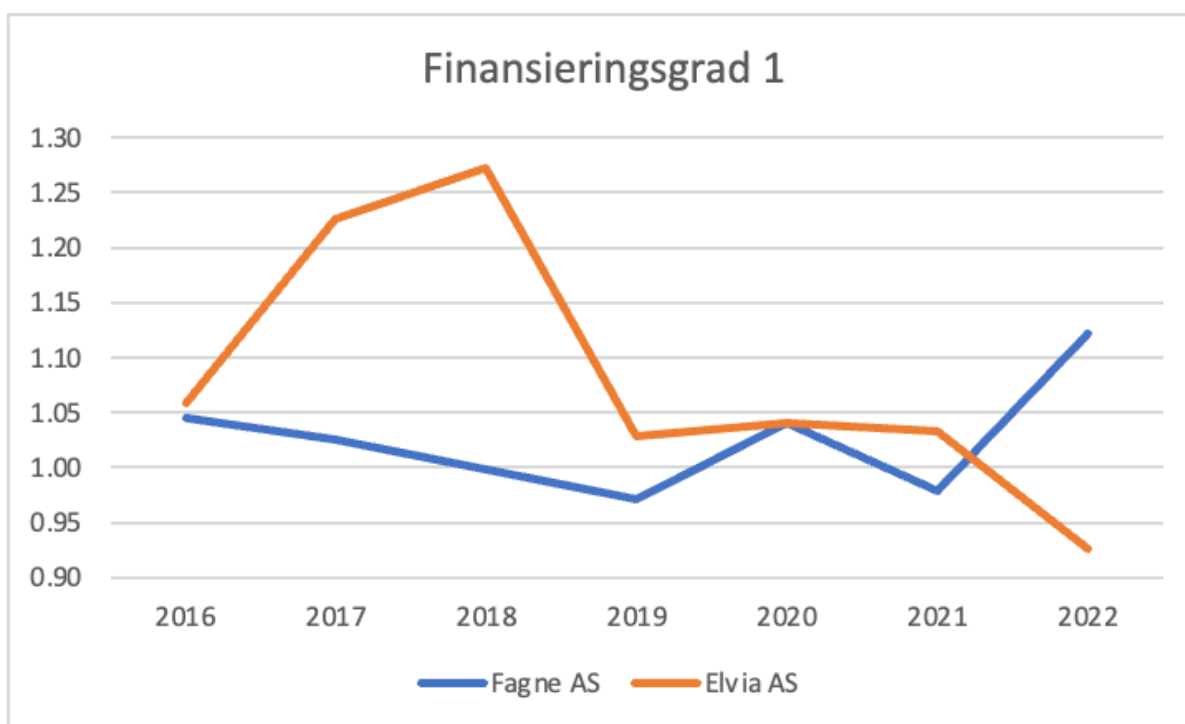
Det største skillet mellom de to bedriftene er at i 2017 endte Elvia opp med en negativ selvfinansieringsevne. Ved å se nærmere på regnskapet skyldes dette at bedriften betalte ut 1,5 milliarder i utbytte dette året. Her ser vi et klarere skille i hva som påvirker selvfinansieringsevnen, og i resterende år betales det ikke noe utbytte i noen av bedriftene.

6.3.3 Finansiering og soliditet

Til slutt vil vi se over nøkkeltall for bedriftenes finansiering og soliditet. For å gjøre dette bruker vi finansieringsgrad 1, gjeldsgrad, rentedekningsgrad og egenkapital i prosent.

Finansieringsgrad 1

Nøkkeltallet finansieringsgrad 1 måler i hvilken grad anleggsmidlene er finansiert med de langsiktige midlene.

Figur 19 viser Fagne og Elvias utvikling i finansieringsgrad 1 over perioden.

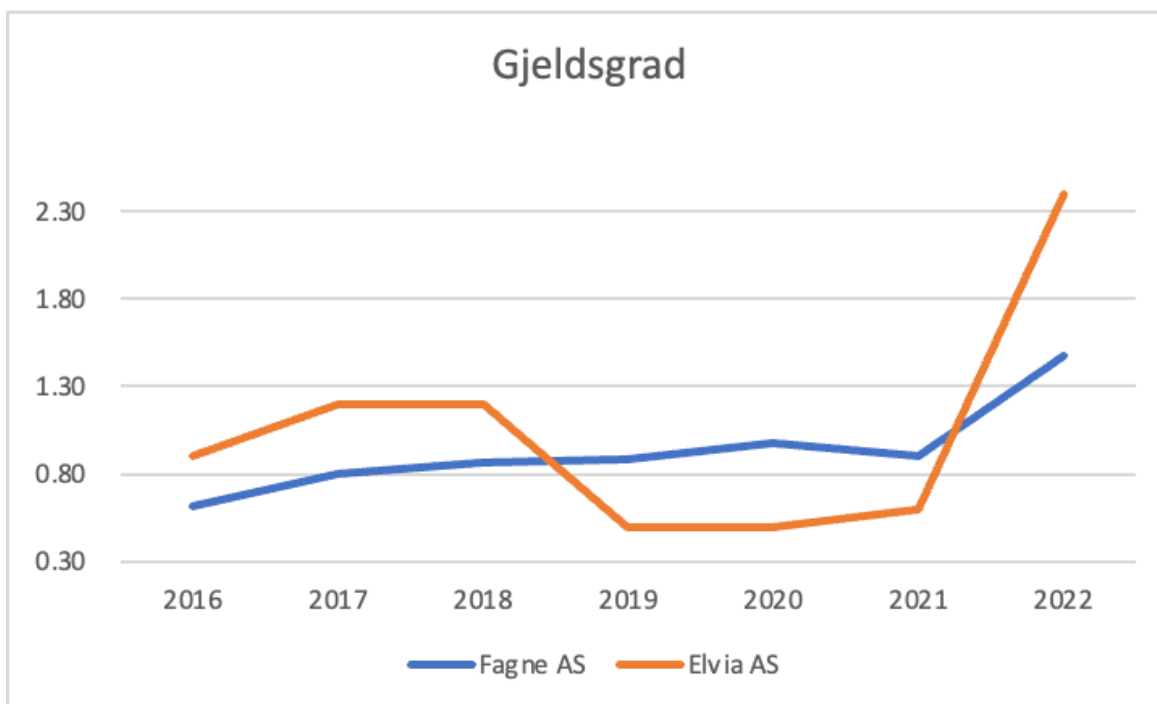
Som vi har sett på tidligere har Fagnes utvikling i gjeld og anleggsmidler blitt påvirket mye av kraftsituasjonen. Ser vi på Fagnes tall for finansieringsgrad 1 ser vi en nedgang mellom 2016 til 2019. Fra 2021 til 2022 øker den til 1,12. At finansieringsgrad 1 her er på et nivå over 1, kan medfølge at anleggsmidler finansieres delvis med kortsiktig gjeld. Dette kan være med på å påvirke fleksibiliteten i bedriftens daglige drift.

Vi vet fra tidligere i oppgaven at anleggsmidlene hadde en markant økning fra 2021 til 2022 som følge av at de tok over driften til Odda Energi Nett. Sammenlikner vi med utviklingen til Elvia for samme periode, ser vi at Fagne har mindre svingninger. Dette tyder på at Fagnes langsiktige gjeld øker mer i samsvar med anleggsmidlene. Elvia har for eksempel en stor nedgang mellom 2018 og 2019, ettersom anleggsmidlene steg med nesten 70% mellom disse årene, mens langsiktig kapital kun steg med 33%.

Gjeldsgrad

Gjeldsgraden uttrykker forholdet mellom gjelden og egenkapitalen, og man kan bruke dette nøkkeltallet for å vurdere soliditeten til en bedrift. Vi kan se at Fagne i hele perioden ligger godt under den generelle anbefaling om at gjeldsgraden ikke bør overstige 1,85. Samtidig noteres det en stigende trend for gjeldsgraden til Fagne over perioden. Dersom denne stigende trenden fortsetter, kan det være med på å øke den finansielle risikoen knyttet til bedriften. Men per. 2022 ligger fortsatt Fagne sin gjeldsgrad under den generelle anbefalingen på 1,85.

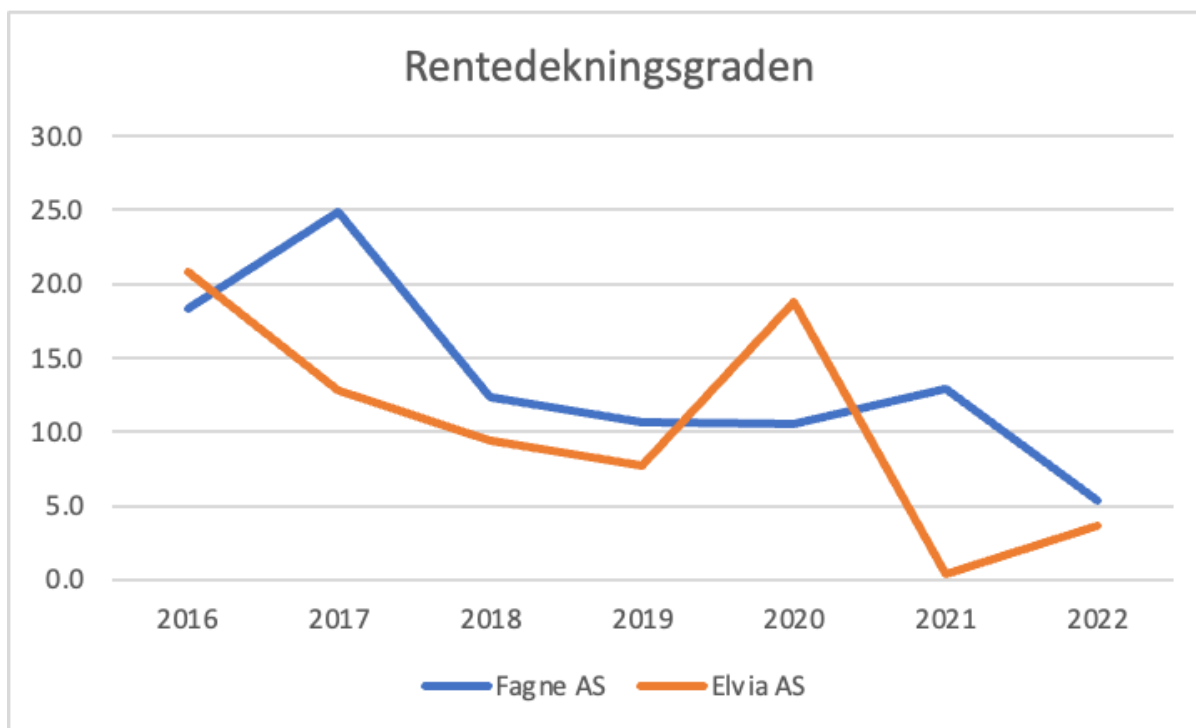
Ser man bak tallene for gjeldsgraden, kan man i perioden fra 2016 til 2021 se en jevn stigning i både gjelden og egenkapitalen. I året 2022 spriker det fra trenden ettersom man kan se en liten nedgang i egenkapitalen og en stor økning i gjelden.

Figur 20 viser Fagne og Elvias utvikling i Gjeldsgrad over perioden.

Sammenlikner vi de to bedriftene kan man se at Elvia ligger noe høyere enn Fagne i starten av perioden og fram til 2019. Elvia får en svekkelse i gjeldsgraden i 2019, og havner på et lavere nivå enn Fagne. Slik holder det seg fram til året 2022 hvor man kan se en stor økning hos Elvia til et markant høyere nivå enn Fagne. Gjennom konsernets årsrapport for 2022, skrives det at Elvia har en stor byggeaktivitet i deres regionale distribusjonsnett. Her legges det til grunn for flere prosjekter som ble satt i gang i 2022 med tanke på sikrere kraftforsyning (Eidsiva Energi, 2023, s. 9). Det er sannsynlig at disse investeringene er en av faktorene for økningen av Gjeldsgraden. Den store prisøkningen og etterspørselen etter strøm i 2022 ser ut til å øke gjeldsgraden til begge bedriftene.

Rentedekningsgrad

Figur 21 viser Fagne og Elvias utvikling i Rentedekningsgraden over perioden.

Rentedekningsgraden er et annet nøkkeltall vi kan bruke for å se på soliditeten til bedriften. Den forteller om den evnen bedriften har til å betale sine rentekostnader.

Ved å studere grafen ser vi at rentedekningsgraden til Fagne har en synkende trend over perioden. Mellom 2017 og 2018 synker rentedekningsgraden med -50% som skyldes en økning i rentekostnader på 167%. Også i 2022 ser vi en større nedgang.

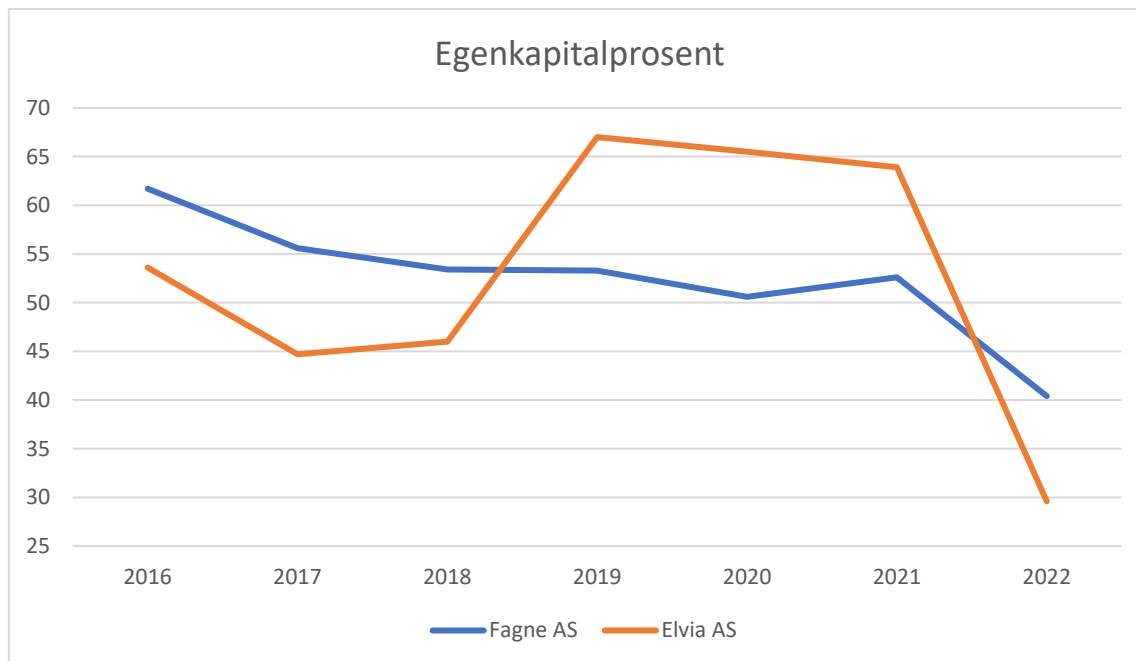
I regnskapet ser vi igjen her at det ordinære resultatet før skattekostnad ikke endrer seg mye, men at rentekostnadene øker kraftig. Dette kan ses i sammenheng med at gjelden fikk en markant økning i samme år.

Elvia har også en nedgang i rentedekningsgraden over perioden. Ser man på inngangssåret 2016, ligger begge bedriftene rundt 20, mens ved utgangen av perioden ligger bedriftene nærmere en verdi på 5. Mellom 2019 og 2020 stiger Elvia, før de har en kraftig nedgang igjen i 2021. Dette skyldes en økning i resultatet i 2020 samt den store nedgangen i 2021.

Ettersom vi tidligere har sett på hvordan resultatet kan påvirkes av kraftsituasjonen vil det også være naturlig å se en sammenheng med rentedekningsgraden. Dette spesielt også med tanke på at begge bedriftene tar opp mer gjeld som følge av den økte etterspørselen.

Egenkapitalprosent

Det siste nøkkeltallet vi skal gå inn på er egenkapital i prosent, som beskriver hvor stor andel av bedriftens eiendeler som er finansiert med egenkapitalen.

Figur 22 viser Fagne og Elvias utvikling i egenkapitalprosent over perioden.

For begge bedriftene synker egenkapitalprosenten totalt sett gjennom perioden. For Fagne merker vi en spesielt stor nedgang fra 2021 til 2022. Denne nedgangen skyldes en økning i den totale gjelden etter Fagne tar over driften til Odda Energi Nett dette året. Utenom dette synker egenkapitalprosenten jevnlig over perioden, noe som er i tråd med den gradvise økningen i gjeld som vi har sett på tidligere.

For Elvia ser vi en mer varierende graf. Først ser vi en stor oppgang mellom 2018 og 2019 før egenkapitalprosenten faller rundt 50% mellom 2021 og 2022. Oppgangen skyldes en økning i egenkapital på 146%, mens nedgangen skyldes en nedgang i kapitalen samt økning i gjelden.

7. Konklusjon

Gjennom å analysere regnskapet til Fagne og utviklingen i kraftmarkedet har vi funnet ut at regnskapet i stor grad påvirkes av kraftsituasjonen. Den største årsaken til dette er inntektsrammen som justeres hvert år for å dekke bedriftens kostnadsbehov.

Kostnadsbehovene er direkte påvirket av endringer i kraftmarkedet. Høyere etterspørsel i området gir økte strømpriser, noe som betyr at bedriftens kostnader ved nettap øker. Forbruket i området fører også til økt etterspørsel etter kapasitet, noe som betyr at Fagne må utvide sin infrastruktur. Disse kostnadene spiller også en rolle i å øke inntektsrammen, noe som gir bedriften høyere inntekter. Fagne har merket en økt etterspørsel etter kraft i regionen og har gjennom perioden hatt 82% økning i distribuert kraft. Bedriften har blant annet slått seg sammen med andre nettselskap og utvidet egen infrastruktur. For å dekke disse kostnadene har bedriften økt gjelden sin med over 2 milliarder kroner over perioden.

Gjennom å sammenlikne Fagne med Elvia ser vi hvordan kraftsituasjonen i to forskjellige områder kan påvirke nettselskapenes regnskap. Ved å studere året 2021 ser vi blant annet forskjell i hvordan de to bedriftene håndterte den markante økningen i strømprisene. Vi ser her at selv om områdene har nokså like priser kan regnskapene variere betraktelig. For dette året ser vi at Fagne setter opp nettleieprisene og har et bra årsresultat, mens Elvia senker nettleieprisene og går i underskudd. Sammenlikningen gir oss også et innblikk i hvordan nettselskaper som er mer effektive i sin ressursbruk vil kunne oppnå høyere avkastning.

8. Referanser

Bjelland, E., & Røli, O. (2023, August 22). *Rapport: Elektrifisering av oljefelt tappar denne regionen for kraft*. NRK.

https://www.nrk.no/vestland/rapport_-elektrifisering-av-oljefelt-tappar-denne-regionen-for-kraft-1.16520680

Blaker, M. (2023, 27. august) *Klar beskjed om strømregningen: Utenlandskablene gir dyr strøm i Sør-Norge*. Nettavisen. <https://www.nettavisen.no/okonomi/klar-beskjed-om-stromregningen-utenlandskablene-gir-dyr-strom-i-sor-norge/s/5-95-1282431>

Eidsiva Energi. (2022) *Årsrapport 2021*.

<https://www.eidsiva.no/globalassets/dokumenter/finansiell-informasjon/2022/aarsrapport-2021.pdf>

Eidsiva Energi. (2023) *Årsrapport 2022*. <https://www.eidsiva.no/siteassets/filer-og-pdf/finansiell-informasjon/rapporter-og-presentasjoner/arsrapporter/eidsiva-arsrapport-2022.pdf>

Elvia. (u.å.a) *Hvem er Elvia?* <https://www.elvia.no/hva-er-elvia/om-oss/>

Elvia. (u.å.b) *Våre eiere*. <https://www.elvia.no/hva-er-elvia/om-oss/vare-eiere/>

Elvia. (u.å.c) *Hei, vi er Elvia*. <https://www.elvia.no/hva-er-elvia/om-oss/hei-vi-er-elvia/>

Elvia (u.å.d) *Kommuner i Elvias strømnett*. <https://www.elvia.no/hva-er-elvia/om-oss/kommuner-i-elvias-stromnett/>

Fagne. (u.å.a) *Dette er Fagne*. <https://fagne.no/fagne/dette-er-fagne/>

Fagne. (u.å.b) *Organisasjonen*. <https://fagne.no/fagne/organisasjonen/>

Fortum. (2023, 28. september) *Hvorfor er det forskjell på strømprisene i Norge?*

<https://blogg.fortum.no/hvorfor-er-det-forskjell-pa-stromprisene-i-norge>

Fortum. (2024, 30. april) *Historiske Strømpriser.*

<https://www.fortum.com/no/strom/strompriser/historiske-strompriser>

Grønning, T. Slinde, I. (2022, 14. august). *Gass, krig og lite vann: Slik påvirkes strømprisen i*

Norge. NRK. https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/dette-pavirker-stromprisene-i-norge_-gass_-krig-i-ukraina_-lite-vann-og-atomkraftverk-i-tyskland-1.16063700

Haugaland Kraft. (2021, 27. april). *Syv myter om strømpriser og Haugaland Kraft.*

<https://hkraft.no/syv-myter-om-strompriser-og-haugaland-kraft/>

Haugaland Kraft. (2017) *Årsrapport 2016.* [https://hkraft.no/wp-](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2019/03/Arssrapport-2016.pdf)

[content/uploads/2019/03/Arssrapport-2016.pdf](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2019/03/Arssrapport-2016.pdf)

Haugaland Kraft. (2018) *Årsrapport 2017.* [https://hkraft.no/wp-](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2019/03/Arssrapport-2017.pdf)

[content/uploads/2019/03/Arssrapport-2017.pdf](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2019/03/Arssrapport-2017.pdf)

Haugaland Kraft. (2019) *Årsrapport 2018.* [https://hkraft.no/wp-](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2019/11/Arssrapport-2018-1.pdf)

[content/uploads/2019/11/Arssrapport-2018-1.pdf](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2019/11/Arssrapport-2018-1.pdf)

Haugaland Kraft. (2020) *Årsrapport 2019.* [https://hkraft.no/wp-](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2020/08/A%CC%8Arssrapport-2019.pdf)

[content/uploads/2020/08/A%CC%8Arssrapport-2019.pdf](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2020/08/A%CC%8Arssrapport-2019.pdf)

Haugaland Kraft. (2021) *Årsrapport 2020.* [https://hkraft.no/wp-](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2021/04/Arssrapport-2020_WEB.pdf)

[content/uploads/2021/04/Arssrapport-2020_WEB.pdf](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2021/04/Arssrapport-2020_WEB.pdf)

Haugaland Kraft. (2022) *Årsrapport 2021.* [https://hkraft.no/wp-](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2022/05/HK_arsrapport_2021_web.pdf)

[content/uploads/2022/05/HK_arsrapport_2021_web.pdf](https://hkraft.no/wp-content/uploads/2022/05/HK_arsrapport_2021_web.pdf)

Haugaland Kraft. (2023) *Årsrapport 2022*. https://hkraft.no/wp-content/uploads/2023/04/HK_arsrapport_2022.pdf

Helgeland Kraft. (u.å.) *Hva påvirker spotprisen?*
<https://www.helgelandkraft.no/strom/privat/aktuelt/hva-pavirker-spotprisen/>

Hoff, K.J. & Pedersen, A.O. (2019). *Grunnleggende regnskap 2* (3. Utgave). Universitetsforlaget.

Jacobsen, D. I. (2022). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* (4. Utg.) Cappelen Damm.

MinSpotPris. (2024, 26. April) *Vis historiske strømpriser*.
<https://minspotpris.no/historiskepriser/vis-historiske-str%C3%B8mpriser.html#>

NVE – Norges Vassdrags- og energidirektorat. (2024, 18. januar, A) *Økonomisk regulering av nettselskap*.
<https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/regulering/nettvirksomhet/oekonomisk-regulering-av-nettselskap/>

NVE – Norges Vassdrags- og energidirektorat. (2024, 26. Februar, B). *Nettleie*.
<https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/kunde/nett/nettleie/>

NVE – Norges Vassdrags- og energidirektorat. (2024, 4. april, C). *Nettleiestatistikk*.
<https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/publikasjoner-og-data/statistikk/nettleiestatistikk/>

Riis, C. & Moen, E. R. (2018), *Moderne mikroøkonomi* (4. Utgave). Gyldendal.

Solberg, E. (2023, 26. august) *6 ganger strømprisen på Haugalandet og i Sunnhordland*.
Radio Haugaland. <https://radioh.no/6-ganger-stromprisen-pa-haugalandet-og-i-sunnhordland/>

Statnett. (2018, 19. september) Slik fungerer kraftsystemet. <https://www.statnett.no/om-statnett/bli-bedre-kjent-med-statnett/slik-fungerer-kraftsystemet/>

Statnett. (2022, 3. september) *Derfor har vi prisområder.* <https://www.statnett.no/om-statnett/bli-bedre-kjent-med-statnett/om-strompriser/fakta-om-prisomrader/>

Statnett. (2023, 23. mars) *Rekordhøye flaskehalsinntekter, lavere nettleie og løft i bærekraftsarbeidet i 2022.* <https://www.statnett.no/om-statnett/nyheter-og-pressemeldinger/nyhetsarkiv-2023/arsrapport-2022/>

Sæbø, B. (2023, 30. august) *Strøm-diskriminering.* Rogalands Avis. <https://www.dagsavisen.no/rogalandsavis/debatt/leder/2023/08/30/strom-diskriminering/>

Vikingstad, J. (2023, 26. Juli) *Eirik har fire ganger høyere strømpris enn sine konkurrenter: Det er irriterende*
<https://www.aftenbladet.no/okonomi/i/GM2L2V/eirik-har-fire-ganger-hoeyere-stroempris-enn-sine-konkurrenter-det-er-irriterende>